Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET
GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

[Teol. Uppbygg. Sv]
1600-talet Sv.

Ett

Välsignadt Rijke

GUDI TIL ÄHRA

Och

Allom GUdfruchtigom/ så aff Öfwerheet som Undersåtare

Til Tiänst och förmodeligit godt behagh/ medh GUDZ helga

Ordz Pensel affmålat/ och med den helga Skrifftz Färg vthsatt/

Aff

A. Luderhoff Capellan wijd S. Jacobs Kyrckia i Stockholm

Tryckt aff Henrich Keyser Kongl. Booktr. medh *Auctoris* bekostnadt Åhr 1683.

Then Stormächtigſte / Högborne
Furſte och Herre

Herr CARL
Den XI.

Sweriges Göthes och Wändes Konung/ Storfurſte til Finland/ Hertig vthi Skåne/ Eſtland/ Liſland/ Carelen/ Brehmen/ Verden/ Stetin-Pommern Caßuben och Wenden/ Furſte til Rügen/ Herre öfwer Ingermanland och Wißmar/ Så ock Pfalz Greſwe wijd Rhein i Beyern/ til Gülich Clewe ock Bergen Hertig.

Min Allernädigſte Konung och Herre

Stormächtigſte Konung/
Allernädigſte Herre.

Ett ibland the förnämſte Trå ſom aff Jordenne wåra/ hålles Olliotrådet at wara/ hwilket altijd ſtår gröntſtädze

städze behåller sine Blad/ förmedelst sin naturlige fetma/ bår och sine härlige Fruchter som Menniskiom fast nödwändige och tiänlige åre/ hwarföre och samma Träd/ aff alla ålskas/ och hyllas / men dår emot aff ingen gärna afhugges eller vpryckes. Med detta Trädz Ädelhet haswa de Lärde weladt affmåla Frijdzens Ädela nyttigheet/ hwilken then heliga Läraren Augustinus / haswer således kortelligen / doch wål och wijsligen beskrifwit Friden år Menniskiones förständz vplysning/ Sinnens rolighet Hiertans enfaldigheet / Kärleksens Band/ och ett förtroligit vmgånge / Frijden år then som borttager Trätor/ stillar Örlig/ vthsläcker Wrede/ straffar the höghfärdiga/ ålskar the ödmiuka / blidkar the oeniga/ giör Owänner förlijkte/ år allom liuflig

och

och godh/ weth intet högfärdas/ weth intet vpblåst wara. At Frijden så Ädel ock nyttigh är/ det kan hwar rättsinnig/ som honom haſwer wäl betänckia/ och med sins Hiertans förnöyelse stundeligen finna. Och bör altså Frijden för sin ädela nyttighet skul aff allom älskas och hyllas/och aff ingom skadas eller förstöras. Wälsignadt wari den högste Gudh/ nu/ och i ewigh tijd! som aff sin Gudommeliga Nåde/genom E:ders Kongl. May:tis högstberömmelige förſorg/ haſwer oß Sweriges Barn medh den ädele Frijden begåfwadt! Han låte och denne Ädele FrijdzensOlliuträd/i detta wårt K: Fädernesland länge florera! och sine Ädele Fruchter bära! Men skal det skie/ så ligger det macht vppå/ at wij alla älska och hylla Frijden/ ock at hwar i sin stad/ effter sine högste

ſte kraffter hielper til at honom ſtyrckia / och wid Macht hålla; huru nu det kan effter HErrans Ord låta ſig giöras/ det haſwer iag budit til i denne lille Tractat vthi enfaldgheet wid handen giſwa Men huru både ringa iagh ſkattar honom ſåſom och migh ſielff owärdig där medh för E:ders Kongl: May:t at inkomma / kan iagh bättre hoos mig beſinna än här framgiſwa/ dock icke des mindre högtförtröſtad vtaf E:ders Kongl. May:ts aldrig nog tilfylleſt beprijſelige ynneſt emot alla ſine vnderſåtare fördriſtar iag mig aller vnderdånigſt at anhålla/ det täcktes E:ders Kongl. May:t förunna detta ringa Wärck det effterſte rumet vthi ſitt Kongl. Bibliothek. och migh den ringeſte dehl af E:ders Kongl. May:ts höga beſkydd och Nådh/ ſåſom den aldraringaſte vthaff

aff E:ders Kongl. May:ts vnderſåtare ſom doch icke ſkal medh mindre andacht och ifwer/ån andra fortfara vthi de böner ſom iagh dageligen giör til HErren Gudh/ then allena wäldige Konungen öfwer alle Konungar/ och HErren öfwer alla Herrar/ then all Nådh kommer aff/ at han E:ders Kongl. May:t ſampt hela det Kongl. Huſet aff ſin Gudomeliga Nåde/ med beſtändig Lijfzſundhet/ frijd/ och all ſielffbegiärlig wällmägo/ in i högſta Åldren/ wille ſtyrckia/ ſtödia och ſtadfåſta/ för ſitt helga Nampn och Löfften ſkull i Chriſto JEſu.

E:ders Kongl. May:ts

Stockholm den 3. *Martij*
Anno 1683.

Vnderdånigſte Tiänare
och förebidiare
Andreas Luderhoff.

Til then gunstige Läsaren.

GÅsom rätt är något skrifwa/
Som ens stämmer med Gudz lag/
Ther aff Gudh kan ährat blifwa
Och the Fromme få behagh/
Til sin Gudh och til sin Nästa/
Lefwa sälle och i roo/
Gudh til Ähra sigh til bästa/
Lilla stunden the här bo:
Altså ett wälsignat Rijke
Huru det och kan bestå/
At thet altijd är sin lijke/
Skal tu Läsar' god här få.
Blomster hafwer iagh hopbunnit
Giordt ther aff en lijten Crans
Then som brukar thet iagh funnit/
Gagnet blifwer säkert hans:
Perlor hafwer iagh hoppläckat
Burit Stenar til en ort
Och medh få Ord sammanläckat
Mehra hafwer iagh ey giordt.
Hafwer tu nu Christi sinne/
Tager detta som sigh bör/
Fäster thet ythi titt minne/
Giör ther effter/ hwad tu giör;

Såsom

Såsom Bij drar Hanog sötha/
Vthaff Blomstren stora/ små/
Och tillreder Waxet blöta/
Ther aff hwar kan nytta få:
Altså skal tu tigh och andra/
Kunna giffwa glädie-must/
När the elliest måste wandra/
Trötte aff mång Suck och Pust.
HERren som är Rijk aff Nåde
Och kan sielfwer aldrabäst/
Styrckia sina/ med sitt Nåde/
När the trötte gå som mäst/
Giffwe Öfwerheten gamman!
Giffwe en beständig Frijd!
Hwar för sigh! och allom samman!
Här! och ther i ewigh tijd!

Thet är full wist wällsignat Rijke,
Hwars Öfwerhet är Lejons lycke.

Om Riket skal wällsignat stå,
Mast Öfwerhet sin åhra få.

Sartorius sculp. Holmiæ.

LEYONET

Hwad monne detta Leyonet betyda?

THe medh warda affrijtade/ Werldzlige Regenter och Domare/ effter Gudz Andes sätt/ brukat Ezech. 19. 2. 32. 2. &c. Och kunna Werldzlige Regenter/ vnder Leyonetz Conterfeij/ wål affrijtade wara/ når man deße fölliande stycker achta wil: I. Leyonet hafwer aff Gudh större macht/ ock starckheet/ ån något aff the andre Creatur på Jorden/ så at thet wardar kalladt mächtigt ibland Diuren Prov. 30 v. 30. och hwad år starkare ån Leyonet? Jud. 14 v. 18. Altså/ fatter i Öronen/ j som öfwer många råden/ j som vpphåfwen eder öfwer Folcken/ ty eder år Öfwerheten gifwen aff HErranom/ och wåldet aff them högsta/ hwilken effterfråga wil/ huru i handlen/ och ransaka/ hwad j förhånder hafwen. Sap. 6. v. 3. Gifwe Gudh at hwar och en Regent/ detta besinna wille! Men GUdh bättre! mån-

gē åhrkänner intet sig hafwa sin stora macht af Gud eller wara honom någ n räkenskap skyldig/ huru han then sanna brukar / vtan trugar fast vppå sitt wälde/ talar hals-stytt Psalm. 75. v. 6. Och säger som den stolte Pharao sade Ho är HErren/ hwilkens Röst iag höra skal? Exod. 5. v. 2. brukar ock sin stora macht Land ock Folck til fördårff/ som Jojachim Juda Konung giorde/ ty då han wandrade iblandLey innorna / wardt han itt Vngt Leyon/ hwilket wandes til at rijfwa och vpäta Menniskior / thet förderfwade theras Huus och theras Städer/ så at Landet och hwad ther vthi war / grufwade sigh för theß rytandes Röst. Men Hedningarna aff all Land / lade sigh omkring thet / och kastade sin näth öfwer thet/ och grijpo thet i theß kuhlor / och satte thet vti en galler/ och förde thet i Kedior/ til Konungen i Babel / och man lät förwa-

förwara thet/ at theß röst intet mehr skulle hörd warda på Israels Bergom. Ezech. 19.v.6. Så går och allom Regentom som sin stoora macht miſßbruka til Högmodh och ståltheet/ sampt Land och folck til fördårff. Ty Gudh skal ganska grufweliga oc snarliga koña öfwer dem/oc enganska hård dom skal gå öfwer Öfwerherrarna/ oc the mächtige skola mächteligen straffade warda. Sap.6. v.6. Men säll är then Regent/ som i Hiertans ödmiukheet ärkiänner sig hafwa sin mackt aff Gud/ brukar ock henne så/ som then ther Gudi räkenskap för henne göra skal/ säyandes: iagh är ock vnder Gudi som Joseph sade Gen. 50. v. 19. Thē thet giör/ han bliſwer aff Gudh i sin macht och wälde stadfästat/ ty Ea demum tuta est potentia, qvæ viribus suis modum imponit. De mächtige som sin macht mätteligē bruka/ så at the tiäna HErranom medh fruchtan och frögda sigh medh bäfwande/ the skola icke förgås på Wä-

genom Pſ. 2. v. 11. Vthan the ſkola ewinnerliga råda. Sap. 6. v. 23.

II Leyonet är them frommom godt/ men them Ogudacktigom ſkadeligit/ſåſom alt annat thet aff begynnelſen ſkapat är Syr. 40. v. 30. Ty ett Leyons Aas motte giſwa den Hielten Simſon en ſööt Honung. Der aff han på ſin reſa åta/ och ſigh wederqweckia kun. de Jud. 14. 9. Men then olydige Propheten aff Juda/ wardt dråpen aff ett Leyon. 1. Reg. 13. 20. och the Ogudachtige Samaritaner worte ihielſlagne aff Leyon 2. Reg 17. v. 25 Altså är och Öfwerheten ſkickat aff Gudh / icke them til råddhoga ſom wål göra/vthan them ſom illa giöra/ ja han är en Gudz tienare Rom. 13. v. 13. Nembl. dem ondom til ſtraff/ och them godom til prijs. 1. Pet. 2. v. 13. Giſwe Gudh at alla Öfwerhetz Perſoner det giorde! Men Gudh bättre / det

finnes

finnes i Werlden mången aff Gudz Nijkes Embetzmän / som icke står sitt Embete wäl före / och häller ingen rätt och giör icke effter som HErren skickat hafwer. Sap. 6. v. 5. Sådana woro Juda Förstar / i Konung Davidz tijd / the ther säthe i försäth i Gårdomen / dräpte the oskyldiga hemliga / theras ögon wachtade effter the Fattiga / the wachtade i hemlig rum / säsom ett Leyon i Kulone / de wachtade effter at the mätte grijpa then ålända / the grepo honom / tå the drogo honom i sin Näth / the förkroßade / nedertryckte / och til Jorden slogo then Fattiga med wäld. Psal. 10. v. 8. The woro Dumbar at the icke tala wille hwad rätt war / eller döma hwad lijkt war / ja aff blotta ondsko giorde the orätt i Landena / och folgde effter med sina Händer och giorde öfwerwäld. Ps. 58. 1. Sammaledes i

Esaiæ tijd/ therföre säger Gud til Juda och Jerusalem/ tina Förstar äro affellige/ oc Tiufwars stallbröder wordne/the tagaalla gernaGåfwor oc fara effter skäncker/ them Faderlösa skaffa the icke rätt/ och Änckiones saak kom̃er intet in för them/ Esa. 1. 23. Han säger ock til samma orättwijse Regenter: Wee them skrifftlärdom/ som orätt lagh giöra/ och wrångan Domb skrifwa/ på thet the skola wränga thens Fattigas saak/ ock bruka wäld i thens älendas rätt/ i mitt Folck/ så at Enckior moste wara theras rooff och the Faderlösa theras bythe/ Esa. 10. v. 1. säsom och Leyon sönderbryta Menniskiors been/ Esa. 38: 13 så giorde och the Ogudachtige Höfwitzmän i Jacobs Hws/ och the Förstar i Israels Hws/ som hatade thet goda/ ock älskade thet onda/ de skinnade Undersåtarenar Hudena aff och

Kiöt-

Kiöttet ifrån theras been / och åto Gudz Folcks Kiött / och när the hade dragit them Hudena aff / så slogo the och benen sönder / och styckade thet ifrån Hwartannat lijka som vtht en gryto / ock såsom Kött vthi en Kiettel. Mich. 3 v. 2. Mången Domare fruchtar och för the wäldige / och låter altså rätten falla med skam. Syr. 7: 6. som Domarenar i Stade Jesreel / hwilka aff fruchtan för den Ogudachtige Drottning Jsebell / togo den oskyldige Naboth Lijfwet aff. 1. Reg. 21: 13. Mången Domare tör ock föresättia thens Ogudachtigas Person / och Dömma therföre orätt Psl. 82: 3. som Domarenar i Konung Salomons tijd. Ther om han således säger: iagh wände mig ock sägh vppå alla dem som orätt lijda vnder Solene / ock sij / ther woro theras Tårar som orätt lijdo / ock hade ingen tröstare / ock the som orätt

giorde wore alt förmächtige / så at the ingen Tröstare få kunde. Eccl. 4: v. 1. Om några sådanne orättwijse Regenter finnas i detta Land/ thet iag hemställer Gudi och hwars och ens egit Samwete/ så skola de besinna / at såsom Gudh är Domare / Ps. 75: 8. Alla Werldennes Domare Gen. 18: 20. en rätt Domare. Ps. 7: 12. hafwer ock i alla Werldennes tijder nederkastadt de högfärdige Förstar aff sätet. Syr 10: v. 17. Altså står Gudh ock än i Gudz Försambling och är Domare ibland Gudarna Ps. 82: 1. ock säger til them: Hwad willien j göra på hemsöknin-genes och olyckones dag/then fierran efter kommer? Til hwem willien j fly om hielp/ och hwar willien j låta edra ähro/ at hon icke vnder the fån-gna bögd warder/ och ibland the slag-na faller? Esa. 10. 3. Item iagh haf-wer wål sagdt j åren Gudar / och al-

lesammans thens högstes Barn/men j skolen döö som Menniskior/ ock såsom en Tyran förgås. Ps. 82:7. och det steer offta på ett fast jämmerligit sät / ty

Ad generum Cereris sine cæde & vulnere pauci
Descendunt reges & sicca morte Tyranni.

Det är/ ganska få wåldsamme Regenter och Domare/ komma til sin Graff/ vthan de förstäre jämmerligen dräpne/ och grufweligen aff daga tagne: som Konung Pharao / Achab. Drottning Isebel/ och Athalia etc. Ock såsom ett stort Leyon kan aff en lijten Fåraheerde til Jorden slagit warda/ så moste ock offta en stoor Tynannisk Goliath falla för en lijten David. 1. Sam. 17. v. 49. och det hasteligen / ty enom tyrann är hans Åhrataal fördold/ han får en ända när honom är obeqwämt / och hans Green skal icke grönskas / han warder affhämptad såsom en omogen Drufwa aff Wijnträd/ ock såsom ett Olliotråd bortfäller sina Blomster Job. 15 v. 20

Therföre är rädeligit at Regenter och Domare äre redelige mån / som fruchta Gudh / sanfärdige / och hata girughetena. Exod. 18:21. och döma folcket med rättom domb / icke böija rätten / ingen Person anſee eller mutor taga. Deut. 17: 19. intet ſkona then ringa / oc icke åhra the mächtiga / vthan döma sin Näſta rätt Levit. 19: 15. höra den fattiga giärna / och ſwara honom liufliga och ſachtmodeliga Syr. 4: 8. ingen fördöma förr än the aff ſakene wetha / vtan ranſaka förſt och ſtraffa ſedan. Syr. 10:17. Så giorde then tålamodige Job. då han Domare säthe beklädde / derföre kunde han ock i sin nödh tröſta figh aff sitt rättwiſſe Lefwerne och säija: Hwilkens Öra migh hörde then prijſade mig Saligan / och hwilkens Öga migh sägh then wittnade om migh / förty iagh halp then Fattiga ſom ropade / och then Faderlö-

ſa /

sa / som ingen Hielpare hade/thens förtappades wälsignelse kom öfwer migh /ock iag tröste Enckiones Hierta/ rättfärdigheet war min Klädebonad / then i klädde iag såsom en Kiortel / och wijsdomb war min skrud/iag war thens blindas Öga/thens haltas Foot/ iag war the Fattigas Fader/ock hwilken saak iagh icke wiste / then vthfrågade iag/ iag sönderslog thens Orättfärdigas Orlatänder och togh Roswet vthur hans Händer. Job 29 v. 11. Rätt så bör hwar och en Regent åni dagh

Parcere subjectis & debellare superbos

Giswa dem prijs som godt giöra/ mē wara en hempnare honom til straff som illa giör. Rom. 13. v. 4. Och dett effter Poetens Rådh som säger:

Sit piger ad Pœnas Princeps, ad præmia velox
Quique dolet quoties cogitur esse ferox.

Een Regent måste intet wara förhastigh at straffa de onda / vthan snar at belöna de fromma / och låta sig det bedröfweligit falla

falla då han nödgas något hårdt handtera de sina. Wälsignadt är den Regent / som de fattiga så troliga dömer / ty hans säthe bliſwer ewigliga beſtändandes. Prov. 29: 14.

III. Leyonet haſwer en särdeles ſtyggelſe til Apinior / och bekommer ſin Helſa når det får dem dräpa. Altså böra Regenter och domare haſwa en ſtyggelſe til the falſka roſare och Hoffſmickrare / och dem vthrota. Hoos de wäldige haſwa ſigh i alla Werldennes tijder / inſunnit Hoffſmickrare / hwilkas liſlige Färgor äre deſſe följiande.

1. At de alt förmycket roſa och berömma de wäldige / ſom Jndarna giorde / ty då de ſägo Landzhöffdingen Herodem, wara kläd i Konungzlige kläder / ſittiandes på domſtolen och tala / då lyffte the honom medh ſitt omätteliga roos och beröm / vpp i Himmelen / och ſatte honom jämpte Gudh / ropandes och ſäyandes Gudz röſt är thetta och icke Menniſkiors Act. 12. v. 22.

2. At de hedra then the hata. Så giorde Konungens Ahaſveri Tiengre / ſom för hans

hans Dörr wistades/ ty de bögde Knään för Haman/ den de i Hiertat hatade såsom en vthlänning aff sitt Land/ och the tilbodo honom/ ty Konungē hade så budit N. B. Om han intet hade så befalt/ de hade wäl intet så giordt. Est. 3. v. 2.

3. At de sökia gunst och wälgång/ ther medh at the baaktala och belacka andra. Som Israels affellige/ hwilka drogo til Konung Demetrium/ beklagade och belackade Judarnas Regent Jonathan, menandes sin ynnest och wälgång kuña der igenō större warda 1. Macc. 11 26

4. At hwad godt de see hoos sin nästa thet vthtyda the til thet wärsta/ oc thet aldrabästa beskämma de som aldramäst Syr. 12:33. Så giorde den arge Doeg/ ty war thet icke en god gärning giswa then Hungroga Brödh/ och hwadh kunde wara bättre/ än giswa Konungens trogne och lydige Mägh ett swärd/ och fråga Gud för honom: hwilka stycker Doeg säg giöras/ aff Präs-

ste-

ſten Ahimelech men han vthtydde dem för Konung Saul/ ſom otrohetz och förrädherijs gierningar 1. Sam. 22. 9. 10.

5 At de affmåla ſin fromma näſta ond och ſkadelig för de Höga. Så giorde Haman Judarna/ då han in för Konung Ahaſveros om dem ſade/ det är ett folck förſtrödt/ och hafwer dehlat ſig/ ibland all folck/ i all tins Rijkes Land/ och theras Lagh åro annor än all Folcks/ och the göra intet effter Konungens Lagh/ och Konungenom står icke til giörande at låta them ſå bliſwa/ Eſt. 3. 8.

6. At de giöra de fromma miſtänckte för onda bedriffter. Så giorde Alcimus då han drog til Demetrium, och genom ſit belackerij giorde Judam Maccabeum miſtänckt/ ſåſom then ther hade dråpit/ eller vthur Landena fördrijſwit/ alla them/ ſom Konungenom wille hörſamme wara 1. Macc. 7: 6.

7. Grijpa vthi ſins näſtas ſwagheetz feel och förſeende/ och medh åthlöije dem

för

för andra vthropa. Som den bespottaren Cham giorde/ då han fick see sin egen Fader/ i sin Druckenheet ligga blotter och naken. Gen. 9. v. 22.

8. Dichta och vptänckia arga list/ moot sin Nästa/ och den så groff/ som deras fromma nästa aldrig ens hafwer i sinnet fullit. Så giorde Jeria wachtmästaren widh Benjamins Port i Jerusalem/ han dichtade moot Jeremiam den argheet som skulle Jeremias willia fly til Judarnas fiender/ och altså deras förrädare warda / det doch den Helga Propheten aldrigh ens hade i sinnet kommit Jer. 37. v. 13.

9. At de tillägga sin fromma Nästa/ den Synd och skam/ som de sielfwe hafwa bedrifwit. Så giorde Potiphars Hustru/ då hon sade om Joseph: Sij/ han kom här in til mig/ på thet han skulle ligga när migh/ och komma oß på skam men iagh ropade med höga Röst: Der hon doch sielff hade tagit honõ i mantelen/ och weladt nödga honom at bedrifwa Horerij med sig Gen. 39: 12

10. At the tilmåta sig den fromhet/dygd och sedigheet/ som de hoos sin nästa finna Så giorde de Babyloniska Domare/ då de beklagade Susañam för okyskheet/ men berömde sig sä/som hos Dem hade funnitz kyskheet/ åhra och dygd. den doch intet hoos dem vthan hoos Susannam fans. Hist. Suf. v. 38.

11. At the vthlägga i wärsta mårtan/ fins nästas gärningar/hwars vpsäth de icke fullkommeligen weta. Så giorde Ammons Barnas Öfwerstar/då de sade til sin Konung Hanon/ at Konung Davidz sändingebod woro kompne/til at vtspana och bespeija staden och förstöra honom/ där doch then helige David hade them i fast annat vpsät åstad sändt 2. Sam 10. v. 3. Gifwe Gudh at sädana smickrare ibland oß icke finnos! doch de måge wara hwar de kunna/de äre doch slemme ting/ Ty en Tiuff är en skändelig ting men en belackare är mycket sleműare Syr. 5: 17. De äre ock skadelige ting/ ty theras Mun är halare än smör/ och hafwa

doch

doch örligh i ſinnet / theras Ord äre lenare än Ollio / och äro doch bar Swärd P ſal. 55. v. 22. The hweßa ſina Tungor ſåſom en Orm / huggorma förgifft är vnder theras läppar Pſal. 140. v. 4. Theras falſka Tungor äro mordſkott / medh ſin mun tala the wänliga medh ſin näſta / men i Hiertat wachta the effter honom Jer. 9. v. 8. Derföre warda de och kallade Simiæ populares, falſka Apinior ibland Folck. Keyſer Conſtantinus hafwer kallat dem Tineas & Sorices palatij. frätande mott / gnagande Maal och förgifftige Näbbmöß / ſom vpåta förtära och fördärfwa the höga Herrars härlige Huus. Den helige Hieronymus säger; Adulatores ſunt hoſtes & ſcintillæ diaboli. Hoffſmickrare / falſka Roſare och belackare / äre Landzens Fiender och Eldgniſtror vthſputade aff ſielfwa Diefwulen / til at förderfwa Land och Folck. De måga wäl så kallas / de äre ock ſå. ty

1. The bedraga fromma Regenter / at bedrijfwa ſådana ſtycker / ſom dhe aldrigh

kunna förſwara för Gudh. Som den arge Ziba med ſin förgifftiga Tunga; bedrog den Helige Konungen David / at taga ifrån den oſkyldige Mephiboſeth alt thet han ägde. 2. Sam. 16: 4.

2. The giöra Förſtar oens prov. 16. v. 28. Som Fougden Simon / hwilken / medh ſin förgifftige Munn / giorde Konung Seleucum och öfwerſte Präſten Oniam oenſe 2. Macc. 3: 5.

3. The nederſlå faſte Städer / de förſtöra Förſtendömen / fördriſwa redelige Män och Qwinnor / och giöra dem qwitte / med thet the haſwa hafft mödo och Arbete före. Syr. 28: 17. Som Ammons Barnas öfwerſtar giorde / hwilka medh ſine förgifftige Tunger opwächte Krijg / ſom nederſlog deras Hufwudſtad Rabba / tog Cronan aff deras Konung / förde bort ganſka mycket roofwthur Staden / lade folcket under Järnſägar / och taggar och

Järn-

Järnkiehlar / och brände them vpp i Tegelvgnar. 2. Sam. 10: 12.

4. The tilskynda them frommom/hugg/ slag och Fängelse. Som Jeriæ förgifftige Munn/ hwilken kom Juda Förstar / til at låta slå then helige och oskyldige Propheten Jeremiam / och honom i Fängelse kasta Jer. 37: 15.

5. The beröfwa the Werldzlige Personer sin åhra Godz och Lijff / Som de twänne Belials Männ/ de ther stälte sig fram för Nabot wittnade lögn emot honom/ in för Folcket/ och sade/ Naboth hafwer wälsignat Gudh och Konungen/ hwar vppå de förde honom vthför Staden och stenade honom ihiäl/ och hans Arfwegodz borttreffs til andra. 1. Reg. 21: 13.

6. The stiäla HErrans helige Präster sin åhra bort/ och mörda them / sampt deras Hustrur / barn/ och oskiälige Creatur Som den arge Doeg giorde/ hwilken medh sin förgifftige Munn/ Dreff Konung

Saul til at låta dråpa 85. HErrans Helige och oskyldige Präster/ på en dag/ och med Swärdzägg slå then Prästerlige Staden Nobe/ både Män och Qwinnor Barn/ och dem som dödde/ sampt Fåå Åsnor och Får 1. Sam. 22: 18.

7. The lägga ock sådanna skamfläcker på Regenter och Domare/ som de aldrigh sigh afftwätta kunna. Så giorde Höfwitzmannen Apollonius då han medh sin förgifftiga Tunga/ intalte Seleuco Konungen i Asia, som förr så from war/ at han aff sine Ämbete skänckte til Jerusalems Tempel/ all den omkostnadt som man til Offren betorffde/ honom intalte han at sända Heliodorum åstadh/ til at bortröfwa alla de Penningar/ som i samma Jerusalems Tempel funnos. Medh denna ingifwelsen lade Hoffsnickraren Apollonius Konungen genom Seleuco den skamfläck uppå/ at han föll ifrån sin fromheet/ sedan then/ at han slogh sigh til Ogudacktigheet/ jämwäl den/ at han

han wille ſkinna Gudz Hws/ och bortt-
raſwa deß ſkatter/ det Gudh doch hindra-
de/ hwilke fläcker haſwa ſig i den ſamma
Konungens Nampn ſå inbitit/ at de al-
drigh affwättas kunna ſå länge Werlden
ſtår/ja icke til ewig tijd. 2. Macc. 3: 3. ꝛc.

8. The bråſtörta Regenter och Doma-
re i allahauda plågor. I timmeliga plå-
gor/ ſå at de warda ypätne aff Mat-
kar/ ſom Herodes Act. 12: 23. I Hier-
tans Oroligheet/ ſå at de i ſitt timmelige
Eländе/ måſte klaga ſigh haſwa Sam-
wetzqwal/ och wara Hierteligen be-
dröfwade/ öfwer alt thet onda/ de
dem frommom giordt haſwa. ſom
Antiochus theu Adle. 1. Macc. 6: 12. Ja
de bråſtörta dem i Helfwetis affgrund/ ſå
at the döö i ſina miſsgärningar/ och
warda ſå förtappade både til Kropp och
Siäl/ ſom Konung Saul. 1. Chr. 11: 13.
Efter nu Hoffſinickrare är ſå wederſtygge-
lige oc ſkadelige/ſå ſäger Syrach rätteligen
at Örnetaſslare/och falſke arge Mun-
nar/ äro förbannade/ och then them

lyder / han haſwer aldrig Roo / och kan ingenſtädz med frijd/bliſwa Syr. 28: 15 derföre bör ingen Regent haſwa ſådäna Örnetaſlare gerna när ſig Syr. 20: 21. vtä hata dem Syr. 19: 9. Vtrota och förgiöra them/ſom den Helige Konung David giordt haſwer Där om han ſäledes talar: Jagh hatar öfwertrådaren och låter honom icke när mig bliſwa/itt wrängt Hierta moſte wijka ifrån migh/then onda lijder iag icke/ then ſin näſta hemliga baaktalar honom förgiör iag/then ther ſtorlätigh är och högt Sinne haſwer/ honom lijder iag icke / min Ögon ſee effter the trogne i Landena at the måga när mig bliſwa/ och haſwer giärna fromma Tiänare/ falſkt Folck håller iag icke i mitt Hws/ liugare triſwas icke när migh / bittida förgiör iagh alla Ogudachtiga i Landena. At iag må vthrota alla Ogiärningzmän / vthur Herrans Stadh.

Pſal. 101: 1.

Pſal. 101: 1. Wälſignat är den Regent ſom detta giör / Gudh ſkal gifwa honom fromme/ redelige och rättſinnige Tiänare/ ty ett hörande Öra giör HERREN. Prov. 20: 12.

IV Leyonet hafwer ſtarcka ſkuldror/ Altſå behöfwer och en Regent och Domare ſtarcka ſkuldror / ſå fraamt han Gudi til ähra / ſigh ſielff til hugnadt/ och ſina Underſåtare til wälfärd/ theras många beſwär/ och ſitt ſwära ämbete/ rätteligen bära wil Det lärde Gudz Ande genom Propheten Samuel, då han lade för Regenten Saul ett ſkulderblad / ſägandes/ lägg för tigh och äth/ förty thet är til tigh förwarat/ 1. Sam. 9: 24. Mången tå han ſeer Regenternas öthwärtes härlighet yptändes han i luſta til Regementet/ och ſträfwar effter at komma ther til/ ſkulle han än ſlå ſina 70 Bröder ihiäl/ alla på en Steen/ ſå Abimelech giorde. Jud. 9: 5. eller fördrijfwa ſin egen kötzlige Fader aff Rijket/ ſom Ablalom 2. Sam. 15: 10. eller förgöra alla ſina

Sonebarn / som Drottning Athalia förgiorde sina Sonebarn och all Konungzlig Sädh i Judarijke / på det hon måtte rådandes warda / 2. Reg. 11 v. 1. Men säsom Simson bedragen bleff aff sina lustar / til den Philisteske Qwinnans vthwärtes fägring / så at han medh längdtan / wäntade effter Bröllopsdagen / menandes at han i dett Echtenskapet skulle medh idel Lust och glädie rundeligen mättad warda / och måste doch lijda idel sorg / spee / spott / marter och qwal / och falla döder ibland de slagna Jud. 10: 16. altså äre och the aff sina lustar bedragne. som längta effter at regera / ty det är en swär ting. Philippus Melanchton hafwer sagdt / at ibland alla de Arbeten som i Werlden finnas / äre tree de aldraswåraste / nembl. lära Folck / regera Länder / och föda Barn. Huru swårt arbete thet är at föda Barn / det må man fråga en Barnaföderska / som sitter i Födzlepijnan / hafwer sin ängest och ropar vti sin Wärck / Esa. 26: 17. Huru swårt

ru swårt Arbete och thet år/ at lära Folcket Gudz Wåg rätt/ thet må man fråga hwar Rättsinnig och nijtälskande Predijkant och Lärare/ som **Predijkar ordet/ håller vppå i tijd och i otijd/ at straffa/ truga och förmana med all sachtmodigheet och lårdoub** 2. Tim. 4. v. 2. Men at regera Land och Folck/ det år sannerligen Splendida Servitus, en glimmande Tråldomb. Ty såsom Läkiare åre Naturens Tiänare/ altså åre Regenter Folcens Tienare. De åre såsom en Nagla i Wäggenne på hwilken hwar och en i Huset sin börda söker vphängia/ och giöra sigh ledigh ock frij / Ja såsom ett Handkläde i Husena/ får intet sittia i Roo/ vthan brukas nu aff den ena/ nu aff den andra/ altså få Regenter och Domare sällan sittia i Roo/ vthan måste giffwa Audientz höra oc swara tusende på en dagh/ hundrade på en stund år icke det swårt? Så åre ock Regenter och Domare swage Menniskior/ som **aff sine förmågo intet kunna giöra alt thet rätt som orätt år/** Syr. 7: 6. Jett Regemente finnas och många onde

så wäl som gode / de onde äre Diefwulens och Werldenes Barn / de gode äre Gudz Barn / nu kan ingen tiäna twå Herrar / Gudi och Werlden / wil någon Regent wara Werldzens wän / så at han Favorizerar de onda / han bliſwer Gudz Owän Jac. 4: 4. Wil han ock wara Gudz wän / så at han beſkyddar de fromma / så måſte han lijda förtaal och mycken plåga aff the onda / ty Invidia integritatis aſſecla de redelige warda med afund förfolgde / så at then ſom på en rätt Wäg är / han är thens Ogudachtigas ſtyggelſe / Prov. 29: 27. och then ſom flyr thet onda / han är them galnom en ſtyggelſe / prov. 13: 19. Ja then ſom wijker ifrån thet onda han måſte hwars Mans rooff wara. Eſa. 59: 15. Skulle än ett Träd kunna wära til en tämelig högd / vthwidga ſina grenar wäl / många medh ſina gröna bladh förluſta / medh ſine Liuflige fruchter mätta / och med ſin ſwalkande ſkugga wederqwecka / så ſkulle man lijkwäl finna antingen Mullwa:

dar /

dar/ Ormar och Grodor wijd deß Rötter/ eller Trämatkar i deß stock/ eller ohyra på deß Lööff och fruchter/ hwilka alla Arbeta ther på/ at de de måga Trädet fördårfwa/ altså om en Regent kunde ån wara trogē i heela Gudz Hws/ moste han lijkwål offta höra knorr och morr aff de onda som Moses. Num. 12:1. Ja kunde han ån wara en Man effter Gudz sinne/ måste han lijkwål offta höra spee och spott aff de onda som säija: huru skulle thenne wijsa oß hwad godt är? som den Helige Konung David höra moste Psal. 4:7. at kunna alla sådanne medh tusende flere swårheter rätteligen bära/ Hoc opus hic labor, der fordras starcka Skuldror til. Therföre eho du äst/ längta icke effter at ware Domare Syr. 7:6. hafwer Gudh tigh ther til ärnat/ som han kallar alla rättsinnige Regenter wid Rampn förr ån de af moderlifwet födas Esa: 45: 4. så kommer tu wäl i sinom tijdh/ hafwer Gudh och intet ärnat tig ther til/ så lärer tigh falla förswårt/ at

at taga det Gudh intet wil giffwa/ ty ingen wijsheet / intet Förstånd/och ingē konst hielper emot HErren. pro. 21: 30. Åstu och lagligen kommen til Domare Sätet. så ärkiänn i ödmiukheet tina Skuldrors swagheet/ och förlåt tigh på HERren aff alt titt Hierta/men förläth tig icke på titt Förstånd/ vthan täuck på honom i allom tinom Wägom så skal han föra tig rätt Prov. 3:5.

V. Leyonet står på sitt rum/ det skiöter intet om at flyga i Lufften som Foglarna/ ey heller simma i Wattnet som Fiskarna/ vthan det blifwer på Jorden / effter Gudz förordning/ altså bör en Regent och Domare blifwa hwar i sitt Rum der Gudh hafwer satt honom. Många kunna wäl ellieſt wara myndige män i Menigheteną/ Men äre intet nögde medh sitt Rum / vthan willia vpp i högre ständ / och häfwa sigh fördenskull vpp emot öfwerherrarna/ som Korah och hans rota emoot Moſen Num. 16: 1.

Mån-

Mängen wil wål och hafwa det wåldet han allareda hafwer/ men wil hafwa flere dår til/ ſkulle hanån ſin egen Swårfader/ och ſina egne Swågrar affdaga taga medh liſt/ ſom Höfwitzmannen Ptolomeus Abobi ſon gierde 1. Macc. 16: 13. men ſådanna beſinna iutet ſin ſwagheet/ den doch tör wara ſå ſtoor/ ſom Poeten henne affritar/ då han ſåger:

Regibus ex multis regnum cui ſufficit unum
Vix rex unus erit, ſi tamen unus erit:
Regibus è multis regnum benè qui regat unum
Vix tamen unus erit, ſi tamen unus erit.

Om en finnas kunde/ ſom ibland många Regenter näppligen finnes en/ den medh ett Wålde förnögder år/ Altſå/ om en finnas kunde/ ſkal doch ibland många Regenter näppligen finnas en/ ſom ſamma ſitt ena wålde råttelig̃ kan föreſtå. Derföre eho du åſt ſom kånner ſådana freſtelſer i ditt ſinne/ mins/ faar intet effter högre ſtånd/ och tånck icke öfwer tina förmågo/ ty thet gagnar tigh intet at tu gapar effter thet tigh intet befalt år/ och hwad titt åmbete icke

wijd-

wijdkommer / ther war intet förweten / ty tig är wål mehr befalt än tu kant vthrätta / sådant sinne hafwer bedragit många och theras öfwerdådigheet hafwer omstört them / Men bliff tu gärna i nedrigt ständ / thet är bättre än alt thet Werlden far effter Syr. 3: 19. Wållsignat är den Regent som detta efterlefwer! ty

Qvantumvis humilis curſu tamen anteit omnes
Struthio, ſic virtus qvolibet alta loco eſt.

Ändoch Strutzfoglen Flyger intet så högdt som andra Foglar / så går han lijkwål om dem alla / altså är en Menniſkia högt nog vpsatt / ehwar hon sitter / allenaſt hon dygdig sinnes. Ja den som bärgar sigh medh sitt arbete / och låter sigh nöya / han hafwer ett roligit lefwerne / och thet är finna en skatt öfwer alla Skatter. Syr. 41: 18.

VI. Leyonet lägger sin swans på Ryggen / och står altså fromt och spakt / men är lijkwål ett Leyon / altså måste en Regent låta frombeet och rättwijsheet i sitt ständ och

och Lefwerne lysa. Mången meenar när han til wälde kommer/ at han medh bittre ord/ medh hårdheet och häfftigheet skal skaffa sigh Respect och lydno/ men Terentius säger

Nimium ipse durus est præter æqvum & bonum,
Et errat longe mea qvidem sententia.

Den så wil regera han är alt förhård/ twärt emoot skiähl/ och medh sin skada/ och faar ganska will som iagh ey annat kan döma. Det fann och Konung Rehabeam, Ty då han mötte sina Undersåtare/ med bittre ord säyandes: min Fader hafwer tuchtat eder medh Gisler/ men iagh skal tuchta eder medh skorpioner/ då föllo 10 Slächter honom ifrån/ ihiälstenade hans Räntemästare/ Konungen måste och sielfwer fly/ och fick aldrig de samma Slächterna under sitt wälde mehr/ 1. Reg. 12; 18. Mången Regent är och alt förflat/ och wil intet straffa Folcksens Synder/ på det han icke skal i theras Ogunst falla/ uthan hyllar deras odygd/ sigh sielff och them til fördärff; så giorde the wäldige ibland Benjamins Barn/ ty då de an-

de andre Slächterna i Jsrael/ begiärde de skulle straffa de Belials Män/ som i Gibea/ det gråseliga Hoor bedrijfwit hade/ då wille the thet intet och måste fördenskull medh heela den Slächten så når i grund förgiorde warda. Jud. 20: 14. Derföre säsom then stränge Lagens Taflor/ och Arons blomstrande staaff/ förwarades jämpte hwar andra i den heliga förbundzens Arck/ Heb. 9: 4. Altså böra the Regerande wara tillijka/ fromme och rättwijse/ och deße dygder så med hwarannan temperera och förena/ så at i deras fromheet lyser rättwijsheet/ och i deras rättwijsheet en Ehristeligh fromheet. Som Konung Salomo giorde/ då han dömde i de twenne Skiökiors saak. Der wijste han sigh from/ at han med tolige Öron hörde bägges theras taal/ men rättwijs tedde han sigh/ ther med/ at han gaff then rätt som rätt hade. 1. Reg. 3: 16. Altså Regent eho du äst

Tu civem Patremqve geras tu consule cunctis

Haffett fromt ock medhlijdande Hierta/ medh tin Undersåte/ såsom en medhborgare i Gudz Rijke/ men war ther jämpte rättwijs såsom en Fader mot sina Barn/ och see alla til godo. Halt tigh moot the Faderlösa såsom en Fader/ och emot theras Moder såsom en Huusfader / Wåsignat åstu/ ty tu bliswer såsom en thens aldrahögstes son /och han skal hålla tigh kiärare än tin moder tigh håller. Syr. 4: 10. 11. Och genom Rättfärdigheet warder Konungens Såte fast Prov. 16: 12. Ja Fromheet ock sanfärdigheet bewara Konungen/ och hans Såte består genom fromheet: Prov. 20: 28. Men at kunna i sitt Lefwerne så låta lysa fromheet förenat medh rättwijsheet/ det är intet Kiötz och Blodz wärck/ derföre moste hwar Regent nijdfalla för Gudh bidia honom ther om/ medh Konung David säyandes: HErre låt fromheet och rätthet bewara migh ty iagh förbijdar tigh

VII. Leyonet står såsom en beskiärmare för Staden / och deß Inwånare / altså böra Regenter och Domare beskydda Land och Folck. Mången Regent inbillar sigh wara aff Gudh och Konungen fördenskull upsatt / at han skal Pijna och preßa pläga och twinga Land och Folck / och intet beskydda / som Poeten beskrifwer sombliga de ther aff ringa vrhsprung vpsättias til höge kall säyandes:

Asperius nileſt humili cum ſurgit in altum,
Cuncta ferit dum cuncta timet de ſævit in omnes,
Ut ſe poſſe putet, nec bellua terrior ulla eſt,
Qvam ſervi rabies in libera colla furentis.

Ingen kan wara bittrare än en ringa / då han til wälde koñer / ty såsom han fruchtar för alla / så är han och grym emoot alla / och grijper til alt thet han tycker sigh kunna / ja intet Wildiur kan grufweligare rasa åstad än en Tiänare / då han öfwer the frije rådande blifwer. Och såsom Träån blefwo förderfwade / då de satte Törnebuskan sig til Regent / ity då de mente sig vnder deß skugga wederqwickte och beskyddade bliſwa / gick en Eld vthaff Törnebuskan / och förtärde

Cedre-

Cedreträn i Libanon. Jud. 9: 15. Och såsom man vthtrycker en swamp/ at icke en Watutåhr finnes i honom mehr / och såsom man vthpråßar Wijndrufwor i Pressen/ at icke en droppa i dem qwarbliffwer/ så trycker och preßar mången Regent och Domare / sina fattige Undersåtare/ på thet the måga få then fattige vnder sigh för Penningar/ och then torfftige för skor/ Amos 8:6. och så länge den Ogudachtige öfwerhandena hafwer moste then ålenda lijda. Ps. 10:2 Så giorde then Frilloſonen Abimelech, ty då han blef vpsatt til Domare öfwer Israel / beſkyddade han dem icke allenaſt intet för andra/ vtan han för dårſwade them och ſielfwer/ pijnte och plågade dem/ til deß en Qwinna kaſtade ett ſtycke aff en Qwarnſteen nijd på hans Hufwud / och slogh honom Hufwudſkålen ſönder. Jud. 9: 53. Budh beware hwar Chriſten Regent och Domare för ſådant ſinne och fall! men

 willia

willia de bewarade warda / så måste de besinna sigh satte wara at beskydda Land och Folck / det lårer Gudz Ande då han kallar dem Jordennes skiölder Psal: 47: 10. ty såsom en skiöld år der til giord / at han Krigzmansens lemmar beskydda skal/altså åre Regenter aff Gudh ther til satte at de Folck och Städer bewara skola. Psal. 127: 2. Så giorde Simon Maccabeus, ty tå han regerade fick hwar oc en bruka sina wärck i godom frijd/ de äldste såtho i Regementet oförhindrade/ och höllo god ordning/och the Borgare förkoffrade sigh i theras bärgning / han hölt frijdh i Landena/ så at altsammans war glädie i Israel / och hwar ock en besatt sin Wijngård ock sin Trägård med frid. Och betorfde intet fruchta sig / ty ingen torde öfwerfalla them / och han hölt rätt i Landena/ och beskyddade the Fattiga ibland sitt Folck / för öfwerwåld och straffade all orätt och för-

förgiorde the Ogudhachtige. 1. Macca. 14: 8. Wälsignat åstu Regent och Domare / som tina vnderhafwande så beskyddar. HErren Zebaoth skal bewara tigh igien såsom en Man bewarar sin Signetzring / som Gudh giorde den fromme Förſten Serubabel Hagg. 2: 24.

VIII. Leyonet står i liuse Dagen / altså måste Regenter och Domare stå stadige vthi Gudz Ordz klara Lius. Ty såsom Gudh är ett Lius 1. Joh. 1: 5. bor och vthi ett Lius / ther ingen tilkomma kan / 1. Tim 6: 16. så wil och Gudh at alla Menniſkior skola vplyſte warda / i liuſet wandra / och i det ewiga Liuſet medh frögd och glädie stanna. Derföre hafwer han icke allenaſt skapat Solen såsom ett ſtort Lius til at regera Dagen Gen. 1: 16. Och låter henne vpgå öfwer Land och Folck / både onda och goda Matt. 5: 45. At de måga see vthgå hwar til sitt arbete Pſal. 104: 23. Vtan

Gudh hafwer ock i sinom tijdh/ låtit vpgå rättfärdighetennes Sool/ Malac. 4: 2. den samma är JEsus Christus Gudz och Marie Son/ hwilken är Werldennes Lius Joh. 8. 12. Ja han är det sanna Liuset/ hwilket vplyser alla Menniskior som komma i Werldenna Joh. 1: 9. Och det genom sina Tienare/ trogna predijkanter och Lärare/ hwilka äre Werldennes Lius Matt. 5: 14. Som i sina Predijkningar / och heliga Skriffter / frambära Gudz rena Ord/ och säija til Folck ock Land/ wij hafwe ett fast Prophetiskt Ord/ ock i giören wäl at i achten ther på / lijka som på ett Lius / som skijn vthi ett mörkt rum / så länge thet Dagas och morgonstiärnan vppgår i edor Hierta. 2. Pet. 1: 19. Genom detta sitt Ordz Lius wil Gudh vplysa Land och Folck / at de skola känna Gudh ty derföre höflar iagh them genom Propheterna / och dödar

dar them genom mins Muns taal/ at tins GudzOrd måga i Liuſet komma/ ty iagh haſwer luſt til Gudz kundſkap Hoſ: 6: 5. Gudh wil och ther medh i alla Menniſkior vptända Trones Lius/ ty Tron år aff Gudz Ordz predijkan/ Rom. 10: 17. Och at alla ſkola låta ſin Tros Lius lyſa för Menniſkiomen/ på thet the måga ſee deras goda giärningar/ Matt. 5: 16. Och ſåledes wara affſöndrade ifrån Satans hoop/ mörckſens Barn och bliſwa i Liuſet 1. Joh. 2: 10. Föra ett Gudeligit Lefwerne och altſå wandra i Liuſet/ ſåſom Gud år Linſet 1. Joh. 1: 7. på det de måga ſin Wåg oſtraffeliga gå. Pſal. 119: 9. Och warda begwäme giorde/ til at deelachtige warda/ i de heligas arfwedehl i liuſet. Coll 1: 12. Det år det ewiga Lijfwet/ dijt Gudh oſſ alla lyſa och ledſaga wil genom ſit Ord/ ty bodet år en Lychta/ Lagen år ett Lius/ och tuch-

tans straff är Liffzens Wägh. Prov. 6: 23. Gifwe Gudh at alla Regenter och Domare blefwe så ståndande i Liuset! Men Gudh bättre! såsom Dieswulen är med mörckséns Kedior nederkastat til Helfwtzit 2. Pet. 2: 4. Så arbetar ochhan medh all sin Mackt ther på / at alla Menniskior måga warda förmörckade / i mörckret wandra / och i det ewiga mörckret stanna. Derföre vpwäcker han Kiättare och falska Lärare / som intet blifwa wijd wärs HErres JEsu Christi helsosamma ord / och wijd then lärdomb som är om Gudachtigheeten / vthan äro förmörckade och weta intet 1. Tim. 6: 3. Äre wilfarande stiernor / hwilckom / thet swarta mörckret förwarat är iewigheet Ep. Jud: v. 13 Genom dem bedrager Satan / många Regenter och Domare / så wäl som andra at älska mörckret och hata Liuset Joh. 3: 19. Och giöra aff Liuset mörcker / och aff mörckret Lius Esa. 5: 20. Så at

de aff

de affalsk lära Förmörckade/ intet känna Christum/ Werldennes Liuus. Joh. 1:12. Vthan drifwa honom ifrån sigh/ såsom de Gergesener/ Matt. 8. ult. Dråpa HErrans Tienare såsom Herodes Act. 12: 2. Höra intet HErrans Ordz rådh/ som Konung Amazia, 2. Chr. 25: 16. Hålla dehls med Affguderijs mörcker/ dehls med GUdz Ordz Liuus/ som den förmörckade Salomon 1. Reg. 11. 7. Och vtsläcka altså Gudz Ordz Liuus/ på det mörcker må öfwertäcka Jordena och mörckhet Folcken. Esa. 60: 2. Så at de så wandra i mörckret 1. Joh. 2: 11. Hafwa deelachtigheet i de onyttige Mörckens wärck Eph. 5: 11. Och intet komma til Liuset på thet theras Giärningar icke skola straffade warda Joh. 3: 20. Vpwäcker då Gudh någon sin Tienare som frimodeligen straffar theras Synder/ och lärer them bättra sig. så äre the honom

Ey gram-

gramſe ſom them vppenbara ſtraffar och hafwa en ſtyggelſe wijd den ſom Helſoſampt lärer/ ſom Iſraels Förſtar. Amos. 5: 10. The töras wäl ſäija til honom/ hafwer man giordt tigh til Konũgens rådz wändt igen hwij wil tu ſlagen warda? ſom Konung Amazia ſade. 2. Chr. 25: 16. De driſta ſig wäl til at låta kinpuſta honom och ſättia honom i Fängelſe/ ock ſpijſa honom med bedröfwelſens Watn och Bröd/ ſom Konung Achab giorde medh Propheten Micha 1. Reg. 22: 27. Men ſådana Regenter och Domare äre vſle och jämmerfulle Menniſkior/ timmeligen/ Andeligen och ewinnerligen. Ty ſåſom de äre vnder Diefwulſens wäld och Mörckſens macht Luc. 22: 53. Så förföllier och Gudh dem medh mörcker. Nah. 1; 8. Och lägger dem timmeliga plågor vppå/ ſå at de måſte gå i mörckrena ock icke i liuſena. Lam. 3: 2. De få ingen tröſt

eller

eller hugſwalelſe/ ey heller någon hielp vtur ſin bedröfwelſes mörcker/ vthan måſte ohulpne ther vthi pijnas/ de bijda effter Lius ſij ſå warder thet mörcker/effter ſkeen/ men ſij the wandra i Töckno. Eſa. 59: 9 ſom Antiochus 2. Macc. 9: 22. de måſte wandra i mörckret och dem ſkijn intet/ Eſa. 50: 10. deras Lius ſkal vthſlockna/ och gniſtan aff deras Eld ſkal intet lyſa/ liuſet i deras Hydda ſkal warda til Mörcker/ och theras Lychta öfwer them ſkal vthſlächt warda. De ſkola fördreffne warda iſrån Liuſet i Mörckret; Job. 18: 5. ꝛc. Det är. De haſwa Hiertans ſorg/ och måſte medh Hedningen Virgilio klagandes ſäya:

Afflictus vitam in tenebris luctuqve trahebam

Ach huru är iagh i bedröfwelſes mörcker kaſtad/ och moſte mitt Leſwerne med ſorg och ſuckan förnöta. Mörcker ſätties och på deras ſtijg/ Job. 19: 8. Så at de fambla i Mörckret vtan Lius Job. 12:

25. At

25. At de om Dagen löpa i Mörckrena / och fambla om Middagen såsom om Nattena Job. 5: 14. Det är / Gud sänder ibland them ofrijd och owädh / i alt thet the taga sigh före at giöra / til theß / han förgiör them och förderfwar them snarliga för deras onda giärningar skull / HErren slår dem med vhrsinnigheet / och med Hiertans rasande Deut. 28: 20. Så at HERrans Ande wijker ifrån dem / och en ond Ande aff HERRanom qwälier dem. Såsom alt detta bedröfwelses / owädz och qwahls mörcker / Konungenom Saul wederfors 1. Sam. 16. 2c. De måste ock få en ända när them är obeqwämt Job. 15: 32. Då deras Kroppar borttläggas i mörckrens och Töcknones Land / i Jorden / thet ett Land är / hwilketz Lius är tiocka mörckret / och skenet är såsom en töckno. Job. 10: 22. Men Siälarna

fara

fara effter ſina Fäder och ſå aldrigh ſee Linſet. Pſal. 49: 20. Vthan bortkaſtas i Helwetit ſom är det ytterſta mörckret där ſom ſkal wara gråth och Tandagniſlan. Matt. 22: 13. Och deras Nampn bliſwer betächt i förſmädelſens mörcker Eccl. 6. 4. Som alt thetta mörcker den Ogudachtige Konungen om Achab är öfwerfallit 1. Reg. 22: Gudh beware alle Chriſtne Regenter och Domare för ſådant! Men ſäll är den ſom älſkar Gudz Ordz Lius och bliſwer ther vthi/ han är ſäll timmeligen/ Andeligen och Ewinnerligen: ty ſäſom Gud haſwer ett behagh til honom/ ſå hielper han och honom medh ſin högra Hand/ſin Arm och ſins Anſichtes Lius/ Pſal. 44: 4. Han ſänder honom ſitt Lius och ſine ſanning/ at the leda och föra honom/ Pſal. 43: 3. Så at hans wälgångz Lius ſkal vthbriſta ſåſom en Morgonrodne/och hans förbättring

ſkal

skal snarliga tilwåra. Esa. 58: 8. Han kan medh Hiertans frögd hugna sigh aff Gudz nåde / ock säya medh den helige Konungen David: HErre når tigh är en lefwande Kiälla / och tino liuse see wij lius Psal. 36: 10. Kommer honom någon wederwärdigheet vppå / så får han tröst / ty them fromma går Lius vpp i mörckret / aff them nådeliga Barmhertiga och rättfärdiga Psal. 112: 4. Så at hans hugswalelses Lius vpgår i mörckret / och haus bedröfwelses skymning måste wara såsom en trösteligh Middag. Esa. 58: 10. Han får och förloßning vthur sin nödh / då Gudh på förloßningens stund / ropar til honom och säger: stat vpp / war Lius / ty titt Lius kommer och HErrans härligheet vpgår öfwer tigh / Esa 60: 1. Han hafwer i medgång och motgång itt roligit sinne / så at han kan medh Hiertans frijmodigheet / til sin Fiende säya: Frögda tigh intet min Fiende at iagh nedre ligger /

ger/ ty iagh skal åter vpkomma/ och om iagh sitter i mörckret/ så är doch HErren mitt Lius. Han skal och föra migh vthi Liuset: så at iag skal see mina Lust vppå hans nåd. Mich. 7: 8. Kommer han och i någon Dödeligh Siukdomb/ så hielper Gud honom til hälsan igen/ Gud hemptar hans Siål igen vthur förderswet/ och vplyser honom medh the leswandes liuse/ Job. 33: 30. Som Gud giorde med then helige Konung Hiſchia. Eſa. 38: Ar och hans timmeglas vtrunnit at han måste wandra genom Dödzens mörcka dahl/ så fruchtar han sig doch intet/ ty Gudh är medh honom. Gudz Kiäpp och staaff i. e. Hans Ordz Lius trösta honom. Ptal: 23: 4. Så at han medh alla rättfärdiga kan och i dödenom wara frijmodigh. Prov. 14: 32. Och säya medh den helige Konung David: war nu åter til fridz min Siål/ ty

HEr-

HErren gör tigh godt/ Gudh/ tu haſwer vttagit min Sål vthur Dödenom/ min ögon ifrån tårar/ min Foot ifrån fall iagh wil wandra för HErranom vthi de leſwandes lande. Pſal. 116: 7. Gudh gifwe at alle Regenter måga så i det ſanna liuſet ſtå/ och i det ewiga liuſet ſtanna!

IX. Leyonet ſtår färdigt til gångz/at medh ſine förträffelige dygder androm Creaturom föregå/ rättſå måſte Regenter och Domare med alla Chriſteliga dygders Exempel ſina Vnderſåtare föregå. Hwilket föregående är i Vnderſåtarenar ganſka krafftigt: ty

Scilicet in vulgus manant exempla regentum.

Regenternas Exempel flyta inpå gemene man/ ſå at de i ſitt Leſwerne blifwa ſina Regenter lijka. Och det ſom en Philoſophus ſäger: Blebeja ingenia magis exemplis qvam oratione capiuntur: Vnderſåtarenars Hiertan/ warda faſt mehr betagne och beweekte/ genom ſina Regenters Exempel än aff deras herlige Orationer Zirlige taal/ Mandater, Placater, och påbudh. Derföre ſäger och Salomon: En HErre ſom

til

til lögn lust hafwer/hans Tienare åre och alle Ogudachtige. Prov. 29: 12. Ock såsom en Regent år / så åre ock hans befalningz mån/och såsom Rådet år/ så åre och Borgarena. Syr. 10: 2. När Pharao förhårdade sitt Hierta/ giorde hans Tienare så medh Exod. 9: 34. När Konung Saul war Gudz bodh olydigh / så giorde hans Folck ock så. 1. Sam. 15: 8. När Konung Rehabeam öfwergaff Gudz lagh/ Då giorde heela Israel åfwen så. 2. Chr. 12. 1. När Konung Jerobeam slogh sigh til Affguderij/ Då kom han alla 10 Slächterna til at giöra så medh. 1. Reg. 14: 16. När Konung Manasses förde ett Hedniskt leswerne/ då förförde han och sina Underfåtare/ så at the giorde wärre än Hedningarna/ som HErren för Israels Barn fördrifwit hade/ 2. Reg 21: 9. När de Judeska Öfwerstar ock Rådzherrar togo sigh Hedniska Hu-

ſtrur/ då giorde Iſraels Folck/ ſampt Präſter oc Leviter åſwen ſå. Eſræ 9:2. När Herodes bleff bedröfwat / då bedröfwades heela Jeruſalems Stadh medh honom/ Matt. 2: 3. När Herodes förachtade Chriſtum / då giorde hans Folck åfwen ſå/ de förachtade Chriſtum; begabbade honom / och klädde honom i ett hwitt kläde Luc. 23 11. Sij ſåſom Apinian apar effter alt thet hon ſeer andra göra/ altſå apa Underſåtarena effter Regenternas Lefwerne/ at de måge dem lijke wara/ i taal/ i ſwar/ i giärningar/ ſampt kläder ſeder och gång/ ſom dageliga förfarenheten wijſar. Nu heeter det ſå/ ſom Iſiodorus ſäger: Dupliciter reus eſt qvi aperte delinqvit, qvia agit & docet. Den ſom wppenbara Syndar/ han är dubbelt ſtraff wärd/ ty han gör ſielff det ondt är/ lärer och andra medh ſitt Exempel at the måga giöra thet ſamma. Hwilket fördubblade ſtraff offta i denna Werlden öfwerfaller de onda Regenter/ ſom ofwan införde / medh ſin olidelige ängeſt och pijna hafwa moſt förfara. Men om ſå ſkeer

at de

at de i denna Werld kunna vndfly Menniſkiors ſtraff/ ſå kunna de lijkwål intet vndfly Gudz händer/ ehwad de leſwa eller döö. 2. Macc. 6: 26 Derföre böra de wåldige achta ſigh för ett ondt Leſwerne/ och lägga ſigh winning om/ medh goda Exempel beweka ſina Vndersåtare/ at giöra det godt är. Hwilket ock lätteligen ſkeer/ ty När Konungen och de wåldige i Nineve Stadh giorde båttring/ i ſäck och Aſko/ då giorde Vndersåtarenar ſå medh Jon. 3: 5. 6. När den helige David wijſte ſigh godhwillig medh ſkäncker och Gåfwor til Jeruſalems Tempel/ då woro Präſterna/ Leviterna/ Förſtarna/ och alt Folcket och willioge 1. Chr. 29: 6. När Konung Hiſchias höltPåſkahögtijden gladeliga/ och ſkänckte til offren rundeliga då giorde hans Öfwerſtar äfwen ſå/ och gladdes hela menigheten i Juda/ Präſterna och Leviterna. och hela menigheten

som aff Israel kommen war/ och fremblingarna som aff Israels Lande komne woro och de som i Juda bodde 2. Chr. 30: 24 Altså gick och Konung Josia sitt Folck före med godt Exempel/ och dem ther medh til en sann Gudz fruchtan vpwächte. 2. Chr. 35: 7. Wälsignadt är den Regent som så redeligh för sigh wandrar/ han skal i dödzens stund komma til frijd och hwijlas vthi sin Cammar. Esa. 56: 2.

X. Leyonet står medh wakande Ögon/ altså måste Regenter och domare/ i det goda/ wakande wara. Många Regenter äre wakande men i det onda/ de sofwa intet vtan the hafwa giordt illa/ och gifwa sigh icke roo/ vthan de hafwa giordt skada. Prov. 4: 16. Sådana woro de wäldige i Juda/ om hwilka Gudz Ande säger. Wee them som fara effter at giöra skada/ och hafwa ondt för Händer/ vthi sina Sängar/ at the thet om Morgonen tå Liuft warder full-

fullkomna ſkola/ ty the åro Herrar. Mich. 2: 1 Många åre ſofwande/ men i dett goda/ſå at då de ſine ombetrodde Land och Folck/ ſkola förſwara/ och ſina ämbetes ſyſſlor flijteligen förrätta/ ſij då åre de ſofwande/ ſom Konungens wåldige aff Aſſur Neh. 3: 18: De låta ſig de nödſtälte Enckiors ſtora nödh/ många Tårar och ſtarcka roop/ ſlått intet aff Sömpnen wpwäckia/ ſom den orättwijſe domaren giorde/then intet fruchtade Gud ey heller hade förſyn för någon Menniſkia. Luc. 18: 2. Men ſådana Regenter förderfwa Land och Folck/ ty för låttia ſkul/ förfalla Landzens biålkar/ och förſummeliga Händer ſkul warder Huſet drypande Eccl. 10: 18. De draga och förbannelſe och olycka öfwer ſigh ſielfwe/ genom ſin låttia och onda leſwerne ty förbannat ware then ſom HERrans wärck giör förſummeligen/ förbannadt wari then ſom ſitt Swärd/ wppehåller/at thet intet blod vtgiuter

Jer. 48: 10. Ett ondt lefwerne omstörter och the wåldigas Såthe Sap 6: 1. Så at the Regenter som hafwa warit wakande i det onda/ och sofwande i det goda/ måste omsijder i sitt ålende/ waka länge nogh/ klaga och säya/ ach iagh kan ingen sömpn mehr få för stoort bekymber/ och för deu Hiertans sorg skul som iagh hafwer / som den arge Antiochus / i sin nödh klaga måste. 1. Maccab. 6: 10. Sådant böra Regenter wachta sig före/ och beflijta sigh at wakande wara i dett goda/ hwilket de Egyptier hafwa weladt dem intrycka/ då de hafwa affmåladt ett Leyonhufwud / med wakande ögon / wijsandes der uedh/ at de store/ som äre vpsatte för Folcksens Hufwud/ de måste wakande wara. Plato lårer thet samma. då han säger: Nemo dormiens ulla re dignus est. Ingen Menniſkia är dett ringaste wärd / då hon sitt lefwerne i sömpn och låttia förnöter. När Philippus Konungen i Macedonien/ hade en gång sofwit och war vpwächter igen/ sade han: Tuto dormivi, vigilavit enim Antipater/ Jagh

hafwer

hafwer tryggeligen ſofwit/ ty min Tienare Antipater wakade: lårandes ther medh at Konungar Regenter och Domare/ måſte intet ſåkerligen ſofwa/ ſå framt de icke hafwa någon trogen Tienare/ ſom i deras ſtälle wakar. Wakande måſte de wara om dagen/ at då på Stohlen ſittia och döma och ſåledes förſkingra alt ondt med ſin Ögon. Prov. 20: 8. Wakande måſte de wara om Nätterna/ om icke i egen perſon doch i ſina Tienare/ ty

Ut jugulent homines ſurgunt de nocte latrones

Såſom Tiufwar och Röfware åre om nätterne wakande/ at de måge Röfwa/ ſtiähla/ mörda och dråpa the fromma/ altſå

Turpe duci totam ſomno conſumere noctem.

Är det enom Regent och Domare en ſkam och wahnheder/ at han hela natten ſåkerligen ſofwer/ hans åhra är det at han är wakande/ och låter gå Hiulet öfwer the Ogudachtige. Prov. 20: 26. Wälſignat åſtu Regent och Domare ſom i det goda ſå wakande finnes ty Gud ſkal icke låta tin Foot ſlinta/ och HERren ſom tig bewarar han ſofwer icke

XI. Leyonet seer sig förſichteligen om/ faſt än det står i frijd/ altså måste de Regerande i sin frijdh och roligheet förſichteligen see sigh om. At de måga kunna bestå/ om ofrijd i hastigheet sigh vpkasta skulle. Mången Regent blifwer aff frijdzens klara skeen så förblindat/ at han bråstörter sig/ sampt Folck ock Rijke i största fördärff/ då han intet förſichteligen betäncker huru han sigh och de sine förſwara må när nöden så fordrar/ vthan aff egen högmodigh öfwerdådigheet/ vthmanar sin Granne til stridz när det intet behöfwes. Så giorde Amazia Juda Konung/ då han drijstädes på sin lycka och medhgång/ öfwerdådeligen vtmante sin granne/ Israels Konung/ förachtade och hans warning som sade: Nu Amazia sitt hemma/ hwij söker tu effter olycka/ at tu må falla ock Juda medh tigh? sådant slogh Amazia i wådret/ och drog ånteligen til strijdz medh sin granne/ men det bekom honom sampt hans folck och rijke så illa/ At Fienden möte honom

te honom hemma i hans Land/ ſlogh neder hans Underſåtare merendels/ iagade honom och de qwarlembnade på flychten/ greep och fängzlade ſielfwa Konungen/ förde honom fängzligh och bunden/ hemma i hans rijke/ ifrån then ena orten til then andra/ bröt omkull Jeruſalems Murar/ fyrahundrade alnar långt/ bortröfwade alt thet Gull och Silfwer/ och all kiärille ſom för Handene woro i Gudz Huus och Konungens ſatebur/ tog Konungens egne Barn och förde them bort/ ja Amazia måſte i ſådan wſelhet leſwa ifrån then tijden ändå i 15. Åhr/ och i ſamma tijd wara Landzflychtigh för ſina egna Underſåtare/ til theſz han aff deras Händer i främmande Land dråpin bleff. 2. Chr. 25: 17. Gudh beware hwar Chriſten Regent för ſådant fall! Men ſkal han warda bewarad/ ſå må-

ſte han haſwa lijka ſom tree Anſichten/ med det ena ſee tilbaka på det ſom framfarit är/ medh det andra beſkåda det närwarande och medh det tridie/ ſee förvth hwad komma kan/ ty Land och Konungarijke ſtå intet altijd wijd ett eſſe/ och tilſtånd/ vthan

Nunc pluit & claro nunc Jupiter Æthere fulget.

Såſom Himmelen är ſtundom med ſwart moln betäckt vndertijden liuſligh och klar/ ſå förandras och Landzens tilſtånd/ förmedelſt frijdzens klara lius/ och ofrijdzens ſwarta mörcker/ derföre När den gyllenne Frijden lyſer ſom aldrabäſt och glimmar ſom aldramäſt/ måſte man ſe förvth/at Ofrijdens ſwarta Moln/ och bedröfweliga owäder lätteligen vpſtijga kan/ och när tigh wålgår/ ſå tänck at tig kan åter gå illa. Syr. 11:27. Detta betänckte Förſten Judas Maccabeus myckit wål/ ty när Gudh hade gifwit honom frijd och roo för ſina Fiender/ då bygde han faſta Murar och Torn/omkring/ helgedomen/ och lade ther Krijgzfolck in/ lagade och ſå at hans Folck motte ett fäſte innehafwa/ där de ſig

innehålla

innehålla och wårja kunde. 1. Macc: 4: 60. Så giorde och Simon Maccabeus/ ty når han med sitt Folck satt i frijdh och ro/ då beſtälte han Wårjor och förråd til Örligh/ beſtälte theßlijkes förråd aff Korn i Ståderna/ så at hans Undersåtare til nödtorfft nogh förſorgde woro 1. Macc. 14: 9. Såll är den Regent som i en sann Gudzfruchtan så förſichteligen sigh omseer/ ty HErren allena hielper honom at han kan säker bo/ som Konung David sig tröſtar Pſal: 4: ult.

XII Leijonet seer medh sine egne Ögon altså moſte de Regerande sielfwe wijſe och kloke wara. Mången Regent förstår sielff litet eller intet/ at regera Land och Folck/ vthan låter alt gå medh sitt företagande Ord och gerningar som hans onde Rådhgifware wilia/ en sådan Regent är affmålat säſom ett litet Barn/ som gär i en gångeſtol/ medh denna öfwergifft:

Qui ſolis oculis alienis cernit & audit
Auribus, atque animo conſulit, is miſer eſt.

Den

Den Regent som regerar allenaſt effter andras förſtånd/ wilia och ynderwiſning/ Ock haſwar ſieff inga Ögon som ſee kunna / eller Öron som höra kunna/ eller Hierta som förſtåndigt är: Deut 29: 4. Den är en eländig man/ ty han går i mörckret Eccl: 2. 14. är oförwägen och warder Hatad Eccl. 8. 1. får och icke allenaſt ſielff ſkada/ vthan fördärſwar och Land och Folck. Syr. 10: 3. Ty när en Förſte är vtan förſtånd/ ſå ſker mycken orätt. Prov. 28: 16 Och orättwijſa är ſå ſkadelig / at hon giör all Land öde. Sap. 6: 1. Derföre ſäger Gudz Ande: Wee tigh Land hwilkes Konung Barn är Eccl. 10: 16. I. E. Gudh tröſte /Gudh nåde/ Gudh råde/ det Land/ ſom en owijs Regent haſwer/ ty där måſte alla Landzens grundwalar falla/ Pſal. 82: 6. Så at thet ſlår gruſweliga och ſtyggeliga til i Landena Jer. 5: 30. Sådan owijs och uſell Regent

gent war Konung Manase, och huru han förderfwade sig sampt Land och folck/det läses widlyfftteligen 2. Reg. 21: 1. 2. Chr. 33: 1. Men säll är den Regent som är wijs/ ty wijsheté öfwergår dårskapen såsom liuset mörkret/så at den wijse hafwer sin Ögon i Hufwudet/ Ecc. 2: 14. han kan ena sak wijsliga företaga/ och finna lycko/ han warder och berömd för en wijs man/ och hans klokhet är honom en Lefwande källa/ Prov. 16. 20. han warder och aff sina underfåtare affhållen älskat och åhrat/ ty Menniskiones wijsheet vplyfer hennes Anfichte Ecal: 8. 1. Wälsignat är och det Land hwilkes Konung så ädla är Eccl: 10. 17. Där straffas de onde/och dé frommom går wäl/ ty en wijs Regent är ströng/ och hwar en wijs Öfwerheet är/ ther går all ting skickeliga til/ och då de wäldige kloke äre/ så står Staden wäl Syr. 10: 1. Så säll

war den wijse Konung Salomon/ så wälsignat war och hans Rijke/ ty han hade frijd medh alla sina Underdånar/ alt omkring/ så at Juda och Jrael bodde trygge/ hwar och en Under sitt Winträd och under sitt Fikonaträdh/ 1. Reg. 4: 25: Nu såsom GUDz Ord är wijshetenes Brunn Syr. 1: 5. Så måste Regenter älska GUDz Ord/ och sitt lefwerne där effter ställa/ intet wikandes ther ifrån/ antingen på högra sijdan eller then wänstra/ på thet the måge handla wisliga i alt thet the giorde skola. Jos. 1: 7. Ty HErrans bodh är klar och wplysa Ögonen/ Psal: 19: 11. Och såsom GUDh gör ögat seende/ Prov. 20: 12. Så måste de Regerande stundeligen bidia GUDh om wijsheet och säya: O mine Fäders GUDH och all barmhertighetz HErre/ som hafwer satt migh til en Domare öfwer tina Söner och Döttrar

trar/ ſändt wijshetena nijd aff tinom höga Himmel/ och aff tine härlighetz Säthe / at hon är när migh och arbetar medh migh/ at iagh må förſtå hwad tigh tächt är/ Sap: 9: 1 Wälſignat är den ſom wijshetē ſå ſöker och aff GUdh begärar ty hon ſkal honom giffwen warda. Jacob. 1: 5.

XIII. Leyonet äter äff ett Faat/ ſå måſte Regenter i ätande och drickande mättelige finnas. Gudh bättre mången Regent bereder ſigh Bröd til wälluſt Eccl. 10: 19. Håller ſtora måltijder och härlige Gäſtebudh/ i Gudz föracht/ och förtörnelſe ſom KonungBelſazer/Dan 5: 1. Dricker och öfwerflödeliga ſåſom Holofernes Juditz. 12: ult. Och förgiäter rätthetena och förwänder the älenda Menniſkiors ſaak. Prov. 31: 5. Sådanna ſkada ſigh ſielfwe/ ty hwar är Wee ! hwar är ſorg? hwar är Kijff? hwar är klagan? hwar äro ſåår vthan ſaak? hwar äro röd Ögon?

nembliga ther man Dryckenskap öfwar / och kommer til at uthdricka hwad inskänckt är. Prov. 23:29. De draga och förbannelse öfwer sig och Lande som Israels Regenter/ om hwilka Gudz Ande säger: Wee dem stoltom i Zion som regera i Israels Huus/ medh öfwerwåld såsom them täches/ och ligga i Elpenbeens Sånger/ och pråla på edre Tapeter/ och äten thet bästa aff hiordenom/ och the giödde Kalfwar/ och spelen på Psaltare/ och dichten eder wijsor som David/ och dricken Wijn vtur skålar/ och smörien eder medh Balsam/ och bekymbren eder intet om Josephs skada/ derföre skola the nu gå främst/ ibland them som fångne bortförde warda / och the prålares slösande skal återwända. Amor. 6: 1. Wee ock tigh Land hwilkes Förstar bittida äta / ty der moste biälkarna förfalla

Eccl. 10: 16. Och det må ingen förvndra vppå/ ty

Certa quidem tantis cauſa eſt manifeſta ruinis,
Luxuriæ nimium libera facta via.

När wälluſt och öfwerflöd i åtande och drickande/ ſampt där aff flytande Synder/ tager öfwerhand/ då måſte Rijken och Regementen falla/ ſom Konung Bellazer och de Aſſyriers rijke medh ſorg måſte förnimma Dan. 5: ult. Derföre eho du äſt/ öfwerfyll digh icke medh allehanda kräſeligh mat / Syr. 38: 32. See och icke til Wijnet / at thet ſå rödt är/ och ſtår ſå dågeligit i glaſena/ och går ſå lätteliga in / ty på ſidſtone biter thet ſåſom en Orm / och ſtinger ſåſom en Huggorm/ ſå ſee din Ögon effter andra Qwinnor/ och titt Hierta talar oſkiåliga ting Prov. 23: 30 Wälſignat är den regent ſom om Nychterheet och mätteligheet ſigh befliitar/ ſå at han äter i rättan tijdh til ſtyrckio och icke til wälluſt/ Eccl. 10: 17. Den haf-

wer icke allenaſt ſtyrckio och kraffter / vtan och godh timmelig hälſa och år frij för mången ſwår och dödeligh Siukdomb / ſom de omättelige fråßare ſig öfwer Halſen draga/ Syr. 38: 37. Han hafwer och ſitt wett och Förſtånd behållit / då Wijn ock nuſt giöra de drinckare galna/ Hoſ. 4: 11. Kan theßlijkeſt wara rijk och wälbehållen / ty

Divitiæ grandes homini ſunt vivere parcè

At leſwa mätteligen / det är och giör Menniſkian en ſtoor Rijkedomb. Han kan ſigh ock för många Synder wachta / beſynnerligen för Horerij / ty

Sine Cerere & Baccho friget Venus.

När man ſigh intet öfwerladdar / och til Kiättia fordrar / medh Wijn och kräſeligh Math / då åre de okyſke luſtar lijka ſom frußne och förkylde / ſå at de Menniſkian ey ſtor Oro eller ſkada då giöra kunna. Den mätteligh år / Han kan och länge leſwa / Syr. 38: 34. Wällſignat år och det Land ſom ſådanna mättelige Regenter hafwer / Eccl. 10: 17.

XIV Leyo.

XIV. Leyonet hafwer den som' fatet håller altså måste Regenter och Domare hafwa Tienare hwilka äre deras rådgifware. Mången Regent inbillar sigh wara sielff så wijs/ så förståndigh och förfaren at han intet behöfwer någons rådh. Mången lyder och the oförståndigas rådh/ Och låter de wijse Rådhgifware förachtas/ Syr. 27: 2. Dristar sigh ock til at undertryckia dem/ så at de kloke måste tiga på then tijden /ty thet är en ond tijd/ Amos 5: 17. Men hwad obotelig skada och skam sådana Regenter och deras Rijken taga/ där om må man widlyfftteligen låsa/ 1. Reg. 12. &c. Derföre säger Poeten rätteliga:

Qvid iactas vires animi? qvid acumen adoras,
Nemo sibi satis est, Rex eget ipsus ope.

Hwad skryter tu aff tin wijsheet? hwij dristar tu på titt Förstånd? ty ingen Menniskia kan wäl bestå/ uthan genom andras hielp och råd /fast än hon en Konung wore. Mins fördenskuld eho du äst/ Gudz Andes warning som säger: förlåt tig icke på tit förstånd/ och låt tigh icke tyckia at tu

åst wijs/ vthan fruchta HErren och wijk ifrån thet ondt är/ Prov: 3: 5. Tagh tigh och wara för onde Rådhgifware/ och hålt tigh allstädes til Gudhfruchtige Menniskior/ther tu weest at the hålla Gudz bodh/ och bliff wijdh theras rådh/ ty tu finner intet troligare Rådh/ Syr. 37: 9. Och är det intet så högdt angelägit/ om rådgifwaren är en gråhårog Man/ eller en yngling/ ty Chryſoſtomus säger: Prudentiam non oportet ætate metiri, neqve ſenem canitie probare. Man bör intet förkasta dens Vngas wijsa rådh/ derföre at han är Vng/ ey heller gilla/ lyda och följia dens gamblas oförståndiga rådh/ derföre at han är gammal/ vthan ſkärſkoda allenaſt ſielfwa rådet/ om det är godt; är det godt/ så bör man följliat/ faſt än en Vng och fattig Perſon hade det ſamma giſwit. Ty ett fattigt Barn och wijſt/ är bättre än en gammal Konung/ then en dåre är och kan icke taga ſig wara/ Eccl. 4: 13. Konung David lydde ene Qwinnos

nos Rådh / och thet bekom honom wäl / 2. Sam. 14. Naëman lydde en fattigsängen Tienstepigas Råd / och det halp honom ifrån hans Spetelsko / 2. Reg. 5. Altså Regent eho du äst / försinä intet den wijsas Råd / fastän han är Fattig och Ung / ty en sådan kan offta bettre see en tung / än siw wächtare som vppe på wachtene sittia. Doch i allo theßo / åkalla och then högsta / at han främiar tina gerningar och låter tig intet fela. Syr: 37:18. Sij / när Regenter och Domare sä'edes sitt lefwerne ställa / då kunna alle Landzens Inwånare medh Lust och Löye / sampt hiertans Glädie säya:

Thet är fullwist wälsignat Riike /
Hwars öfwerheet är Leijons like.

Hwad betyder den Jungfrun?

Swar.

Non affrijtar de wäldigas Rådgifware. I hwilken affrijtning fölliande stycker achtas.

I. At de affmålas såsom en Qwinna / det påminner dem om deras ämbetes skyldigheet och om deras egen Swagheet. Ty

säsom Qwinnan är skapat aff GUDH/ at hon skal wara Mannenom til en hielp och en stolpa den han kan stödia sigh wid/ Syr. 37:26. Altsä gifwer och Gudh enom Regent en losligh Cantzeler/ Syr. 10:5. På det han skal wara Regenten en hielp/ Så at Regenten kan stödia sig widh hans Hand/ som Israels Konung stödde sig wijd sins Riddares Hand/ 2. Reg. 7:2. Men säsom Qwinnan är ett swagt Kiärill/ 1. Pet. 3:7. Altsä böra de wäldigas Rådgifwa're besinna sigh wara swage Menniskior/ som aff sine egne kraffter omöjteligen kunna gifwa de wäldige starcke och hielpsamme rådh/ och förden skull bidia Gudh om krafft och styrckio/ och när Gudh hörer deras böön och gifwer sådant/ då böra de och tacka Gudh. Detta besinnade den Vnge Daniel mycket wäl/ derföre/ när han skulle säya Konungenom Nebucadnezar sin dröm/ då ärkiände han sin swagheet/ bad förden skuld Gudh/ at han honom

Konun-

Konungens dröm vppenbara wille/ Och när Gud hade det giordt/ då tackar han honom och säger: Jagh tackar ock lofwar tigh mina Fäders Gudh/ at tu hafwer förlänt migh wijsheet och ſtarckheet och Konungens ärende oß vppenbarat/ Dan 2.22.

II. At de afrijtas ſåſom en Vng Qwinna/ det wijſar/ at ändoch förſtändige Råd finnas merendels hoos dhe gamble och Grå/ likwål kunna de och vndertijden finnas hoos de vnge/ ſåſo hos den vnge Ioſeph/ Gen. 41: 39. Jämbwål och i den vnge Baſilio, om hwilken Gregorius ſäger: Prudentia canus erat etiam ante canitiem, han war i wijſheet och förſtånd/ ſå ſnäll ſåſom en gråhårog Man/ längt förr än han blef grå. Såſom nu klokheet ibland Menniſkior åre dhe rätte Grå håren/ Sap. 4:9. Altſå bör och en yngling/ för ſin wijsheet ſkull/ hafwa åhra ibland Folck och Heder när the Gambla/ Sap. 8: 10.

III. At de afrijtas ſåſom en Jungfrw/

det påminner dem / at såsom Jungfrur böra Gudi för alla bewiste wälgärningar Loff och Prijs hembära / altså böra alle gamble medh the vnge / sampt Förstar / och alle Domare på Jordenne / lofwa HErrans Nampn / Psal. 148. såyandes medh den Helge Daniel: Lofwat wari Gudz Nampn ifrån Ewighet til ewigheet / Dan. 2: 20. Såsom en Jungfrw bewarar sin åra på det hon må hafwa yñest Prov. 11: 16. altså böra de wäldigas Rådgifware läggia sigh winning om at wara ährlige / i sitt Rådgifwande / på det deras ynnest och Gunst hoos de wäldige dageligen tilwära må. Ty rätt Rådh behagar Konungenom / och then som rätt råder / han warder ålskat / Prov. 16: 13.

IV. Jungfrun afrijtas fullwärt. Så måste dhe wäldigas Rådgifware wara fullwärte. Fullwärte i egen förfarenhet / på thet de måge skaffa nytta medh sitt Råd och drabba rätt / Syr. 37: 25.

Full-

Fullwärte i främmande Språk och Tungomåhl/ som Konungens tiänare aff Assyrien/ hwilken icke allenast kunde säya sin mening på Syrisko/ vthan och den samma färdigt utföra på Judiskt måhl/ 2. Reg. 18:27. Fullwärte i Landzseder/ och förständige i Lagh och rätt/ som Konungens Ahasveri rådgifware Est: 1:13. De rådgifware som så äre fullwärte/ de förstå mycket och kunna tala om wijsheet/ Syr. 34: 9.

V. Jungfruns Ansichte är lustigt/ doch blygsampt. deß lustigheet är ett Teckn til hennes Hiertans redeligheet/ altså är den rådgifwaren säll/ som intet gifwer ondt Rådh/ och icke ther aff ondt sammwete hafwer/ ty hwad en i sinnet hafwer det seer man på hans Ögon/ ehwad thet är godt eller ondt/ hafwer han godt i sinnet så seer han lustigt vth/ men then som hemligit

ondt haſwer i ſinnet/ han kan therföre icke haſwa roo/ Syr. 13: 31. De måſte och haſwa blyge Anſichten/ då de för ſina Herrar stå/ beſinnandes at deras Herrar åre meer ån the/ Gen. 41:40. Ty Sive verecundia nihil rectum eſſe poteſt, nihil honeſtum. Är ſådan förſyn och blygſamheet intet hoos them/ ſå är ock ingen redeligheet eller åhrligheet i dem/ där doch en Tienare är ſkyldig at hedra ſin Herre/ Malac. 1: 6. Detta beſinnade Elnathan/ hwilken i ſitt taal til Konung Jojakim haſwer wijſt ſins Hiertans redligheet/ och täcka blygſamheet/ Jer. 36: 25.

VI. Jungfruns Öron ſtå henne öpne/ Så böra de wäldigas Tienare och Rådhgifware wara ſnare til at höra/ Jacob. 1: 19. Åre och ſkyldige wara ſinom Lekamligom Herrom lydige/ Epheſ. 6. Som Konungens Hiſchiæ Tienare 2. Chr. 30: 6. Doch ſå/ at om de något befalla ſom ſtrijder emot Gudz Ord/ at de det intet lyda eller göra/ uthan hålla ſigh

ſtadige

ſtadige wijd Gudh och hans ord/ wetandes at man måſte mehr lyda Gudh än Menniſkior/ Act. 5. Som den heliga Daniel och hans Stallbröder giorde/ Dan. 3: 6.

VII. Jungfrums Mun är tillycht/ ſå måſte the wåldigas Tienare tala i ſin tijdh/ och tiga i ſin tijd. Tala moſte de i the Elendas råttfärdige ſaak/ och icke tiena enom dåra i hans ſaak; ey heller ſee vppå hans wåldigheet. Vthan förſwara ſanningen alt in til döden/ Syr. 4: 31. Så giorde Ebed Melech. ty når Juda Förſtar hade kaſtadt den helige Propheten Jeremiam vthi ena Kuhlo/ där intet Watn/ vthan Träck vthi war/ då gick Ebedmelech til Konungen/ talade medh honom på Jeremiæ wägnar och frälſte altſå honom vthur ſamma hans dödzfara/ Jer. 38. Tala måſte de oc mot de onde Rådgifwares ſkadelige råd/ och det medh förſichtigheet/ ſom Joſua Nunſon och Caleb Jephune ſon/ talte

moot

moot de 10 myndige mån/ som tillijka medh dem/hade bespeijat Canans Land/ och höllo nu på at willia affråda Jsraels barn/ sin reesa lydachteligen at fortsättia/ Num. 14: 6. Tala måste de medh försichtigheet och vnderdånigheet moot de wåldigas förseende/ på det de them sådant måge kunna affråda. När Pharao wille intet släppa Gudz Folck/ då sade hans Tienare til honom/huru länge skole wij lijda thenne plågor? Låt Folcket gå/ at de måga tiena HErranom sinom GUdh/ westu icke ännu at Egypten år fördår swat/ Exod. 10:7. Tala måste de då Regenter willia taga sig onödig Krijg före/ och rådadem til frijdsamheet/ såyandes:

Sunt dubij eventus incertaqve prælia Martis,
Vincitur haud raro qvi prope victor erat.

Den som lägger harnesket vppå/ må sig af segrē intet berömma/ ty offta stannar i bandō then segren syntes i handom. Och sañerligen de som råda til frijd/ de skole glädia

sigh

sigh der aff/ Prov. 12: 20. Men tiga bora de medh Konungars och Förstars hemliga rådslag/ Tob. 12: 7. Som Konungens Tienare i Syrien hwilka wiste wäl sins Herres Rädh förtiga/ så at Israels Konung hade thet intet fått wetha/ hade icke Gudh sielff honom thet uppenbarat 2. Reg. 6: 11. Det är och rådeligit at de tiga/ och giswa sigh intet öfwer/ när ens wäldigz mans trug hafwer framgång moth theras wilja/ ty undraga stillar mycket ondt/ Eccl. 9. ult. Altså wiste Joab och Höfwitzmännerne tiga/ när Konung Davidz trug moot deras willia sin framgång hade/ 2. Sam. 24: 4.

VIII. Jungfrun står/ så måste de wäldigas Tienare och Rädgifware besinna/ sinom Herrom stå de eller falla; Rom. 14: 4. Det är/ af tienarenars tiänst tager Herren skada eller gagn. Ammons Barnas Konung hade skada aff sine tienares råd/ 2. Sam. 10. Men

Naeman

Naëman hade nytta och gagn aff ſine Tienſteqwinnos tiänſt och råd/ 2. Reg. 5.

IX. Jungfrun ſtär ſåſom färdigh til gångz/ ſå måſte de wåldigas tiänare ſtå färdige/ at gå dijt de ſände warda/ och komma då de kallade warda/ ſom Höfwitzmanſens tiänare giorde/ Matt. 8: 9.

X. Hon ſtär medh rene Fötter/ ſå böra de wåldigas Rådgifware achta ſigh/ at the icke wandra vthi the ogudachtigas rådh/ ey heller träda in på the ſyndares wåg Pſal. 1. de är Intet ſamtyckia i någon ſynd eller göra emot Gudz bodh/ Tob. 4. Så giorde Ioſeph aff Arimathia, hwilken war en ährlig Rådzherre/ god och rättfärdigh/ och hade icke ſamtycht til the onde Judars råd och gerningar Luc. 23: 50.

XI. Jungfrwns blota armar betyda at hon gör ſin tiänſt aff alla ſina kraffter ſom Ezechiels blotta Arm betyder

Ezec,

Ezec. 4:7. Så måste de wåldigas Rådgifware arbeta i sina ämbeten / medh alla kraffter. Så arbetade Ruben i sitt rådgifwande medh alla Macht / på det han måtte frälsa sin Broder Joseph utur hans fienders händer / Gen. 37: 22.

XII. Juugfruns rena Händer beteckna hennes renhet och ostraffeligheet / så böra och de wåldigas tiänare / låta sina hiertan ostraffeliga leswa / och sina händer i oskyldigheet twå / som Konung Davidz tienare Asaph giorde / Psal. 73: 13.

XIII. Hennes herliga kläder / beteckna then stora åhra / herlighet och beröm de åre vpsatte til / som få wara de wåldigas tiänare och rådgifware / ty

Principibus placuisse viris non ultima laus est.

Den åhrā är ganska stor / at man dē wåldigō kan behageligh wara. När Mardachai war vptagen i Konungens Ahasveri hoff för en Tiänare / vppenbarades hansherlighet / därmedh at han bleff

klädd

klädd i Konungzlig Kläder/ nämbligen i en Linnen och Purpurmantel Eſt. 8: 15.

XIV. At Jungfrwn i ſina herlige kläder ſtår ödmiuk/ det lärer/ at de wäldigas Tienare ſkola aff ſin högheet och härlighеet intet högmodige wara/ vthan komma i hogh/ det goda ſom Gudh af dem ſå wäl ſom alla andra/ fordrar/ nembl: wara ödmiuke in för ſinom Gudh/ Mich 6. Så giorde then helge Daniel/ ty han bleff intet högmodig och ſtålt/ faſt än han war vpſatt öfwer alla Förſtari Babel/ vthan han war likwäl ſå ödmiuk/ at han föll tree reſor om dagen på ſina Knääå/ at giſwa Gudi åhrona/ Dan. 6: 10.

XV. Jungfrun håller Fatet i händer/ ſå böra de wäldigas tiänare/ ſom och alle andre hålla Gudz Ord Mich. 6: 8. Och bewara det wäl/ ſå at de fatta thet i ſine hiertan/ och i ſina Siålar/ och binda dem för ett Tekn på ſin hand/ at

the

the åre til en åminnelſe för deras Ögon. Deut: 11: 18. Hwilket bäſt kan låta ſigh göras / då de effter de ſromme konungars och HErrars befalning / **ypbygga de förfalne Kyrckior och Scholar / och hålla dem ſedan wijd macht / ſom Konungens** Joas **tiänare / ſå wärldzlige ſom andelige giorde medh templet i Jeruſalem** 2. Reg. 12: 10.

XVI. Jungfrwn håller fatet troget och medh båda händer / ſå moſte och de wäldigas tiänare wara trogne / Gudi / Konungenom / och ſitt Fädernas Land.

Trogne moſte de wara Gudi / ſå at de bliffwa ſtåndandes i en ſamman troo / och heligt lefwerne in i Döden. at de måge ſalige warda. **Så trogen war Joiada Gudi / ty han giorde wål med Iſrael / medh Gudh och hans Huus derföre och han ibland Konungarna begrafwen blef** / 2. Chr. 24: 16.

Trogne måſte de wara ſinom Konungom och Herrom / ſå at de tilſkynda dem theras timmeliga helſa och ſundhet /

som Naemans Tiänarinna hwilken sade til sin fru/ Ach at min HErre wore når then Propheten i Samaria/ then skulle wäl göra honom frij ifrå hans Spetelska; effter hwilkens önskan han och dijt reste/ och blef frisk och sund 2. Reg: 5: 3.

Laga så at han kan wara säker om sitt Lijff/ så giorde Jojada, då han beställte wacht om Konungen Joas/ at han kunde wara säker om sitt Lijff då han gick vth och in/ 2. Chr. 23: 7.

Wijsa dem huru de kunna vndfly olycka. Så giorde Jeremias, då Konung Zedechia kallade honom til sigh och begärade i löndom ett godt rådh huru han sin olycka skulle kuña vndslippa/ då sade Jeremias, om tu vthgår til Konungens Förstar aff Babel, så skal tu blifwa lefwande/ och thenna Staden skal icke vppbränd warda/ vtan tu ock titt Huus skolen wijd Lijff blifwa/ Jer. 38: 17. Göra

Giöra dem frimodige och behiertade at forsättia det goda. Så giorde Mardachai, ty når Drottningen Esther fruchtade sig at gå til Konungen och frälsa de belugne Judar/ då styrckte han henne säyandes: tänck thet icke at tu vndsätter titt Lijff / effter tu äst i Konungens Huus för alla Judar/ förty om tu i thenna gången tijger stilla/ så kommer Judomen en hielp och vndsättning aff en annan Wäg/ och tu och tins Faders Huus warder förgående/ och hoo weth om tu icke för thenna tijden skull äst kommen til Rijket. Est. 4: 14.

Sökia med flijt giöra deras ord och löfften sanfärdiga. Så giorde Nathan, ty når Adonia arbetade där på at om intet giöra Konung Davidz löffte / i hwilket han hade med edh sagdt at Salomo skulle bliffwa Konung effter sigh då gaff Nathan Bath-Sebæ ett rådh/ där igenom hon vndsatte sin och sins Sons Siäl / så at

Konungens Ord wortte sanfärdige/ och Salomo bleff Konung i Davidz Stadh/ 1. Reg. 1: 12.

Förmana Vndersåtarena til lydna och hörsamheet emot sin rätta Öfwerheet/ Så giorde Gedalia, ty när Konungen Nebucadnezar hade vpsatt honom til en Herre öfwer de qwarlembnade i Judaland/ då gaff han dem allom så store som små denna förmaning såyandes: blifwer i Landena och warer Konungenō i Babel vnderdånige så går eder wäl/ 2. Reg. 25: 24.

Trogne måste de och wara moot sielfwa sitt Fädernesland/ så at de: Råda de wäldige til Wänligheet och fromheet emot sina Vndersåtare. Så giorde Joab, ty när Konung David/ öfwer sin Vproriske Sons Absaloms affgång/ hade en otidigh sorg/ där medh han heela Israel lätteligen hade kunnat affellig giöra/ då gick Joab in til Konungen ock sade til honom: statt vpp och gack vth/ och Tala wänliga

medh

medh tina Tienare/ty iagh ſwår tigh wijdh HERren/ om tu icke går vth bliſwer icke en man qwar/ når tigh öfwer Nattena. Tå gick Konungen vth/ ſatte ſigh i Porten talte wänliga medh ſitt Folck/ och alt ſå ſtilladdes Landzens oroligheet. 2. Sam. 19: 7.

Råda de wåldige göra Landet rent aff de wederſtyggeliga Synder ſom ſigh inrita wilia. Så giorde de Mån aff Iſrael/ ſö ſände woro til Benjamins wåldige/ om de Gibioniters hoor/ ty the ſade: Så får oß nu vth the Mån/ Belials Barn/ i Gibea/ at wij måge dråpa them och låta thet onda komma ifrån Iſrael/ Jud: 20: 13.

Råda dem och Folcket at ſläppa de oſkyldige Fångar. Så giorde Obed, ty når Iſraels Barn hade fångat Judabarn/ och wille föra dem in i Samarien/ då affrådde Obed dem ſådant/ och wijſte dem det nödigt wara/ at ſläppa ſina oſkyldiga Fångna Bröder och Syſtrar/ på

ded de icke mätte lägga en ſkull på ſig/ och HERRans wrede ſig öfwer dem förgryñande warda. 2. Chr. 28:11.

Råda och förmana Folcket at igengifwa ſinom Brödrom/ det de medh orätta dem fråntagit hafwa. Så giorde Nehemia då han til ſitt Folck och Öfwerſtar ſade: Så får nu i themma Dag igen hwar och en ſin åker/ Wijngårdar / Olliogårdar och Huus / och aff Penningarna för Sädh/ Wijn och Ollio/ ſom i på them ockrat hafwen. Neh. 5: 11.

Råda dem uppbygga thet ſom nederbrutit är. Så giorde Nehemia, då han ſade til Judarna: I ſeen then uſällheet ſom wij uthi äre/ at Jeruſalem ligger öde/ och deß Portar äre medh Eld upbrände/ kommer låter oß upbygga Muurarna til Jeruſalem / at wij icke längre ſkole wara til en förſmädelſe/ Neh. 2: 17

Redeligen och troligen uthrätta alla de Comiſſioner och beſtällingar ſom til deras

deras HErrars och Landz bästa/ dem anförtrodde warda. Så giorde Förſten Daniel/ han war det Babyloniſke KonungaRijket så trogen At man ingen ſkull eller ogärning medh honom finna kunde/ Dan. 6: 4.

I deße och flere sådanne ſtycker består den huldheet och troheet/ ſom de wäldigas Tiänare och Rådgifware äre ſkyldige ſinom Gudi/ ſinom HErrom och Fädernas Land/

XVII. Jungfrun räcker Fatet åth Leijonet. wiſar där medh ſigh intet ſökia ſin nytta vthan Leijonetz/ altså måſte de wäldigas tiänare intet wara egennyttige/ vthan när Gudh wälſignar deras ämbetes Winträd/ ſå at de grönſkas wåra/ blomſtras/ och bära ſina mogna Druſwor/ då böra de taga aff ſamma Druſwor/ och kryſta dem i ſine HErrars ſkänckeKaar/ ock få dem ſinom HErrom i händerna/ ſom Konung Pharaos tiänare giorde Gen. 40:10.

XVIII. Jungfrun framräcker Fatet medh fruchtan. Altså måste de wåldigas Tiänare i alla tjider och alle rum lefwa i fruchtan. Gudh måste de fruchta/ så at då de finna ynneſt och Nåde hoos dę wåldige Konungar och Herrar/ de då ärkänna sådan de wåldigas Nåd wara en Gudz gåfwa/ för hwilken de honom aff hiertat wilia Tacksamme wara Så giorde Esra, ty då han hade funnit ynneſt och Nåde in för den Perſiſke Konungen och hans wåldige tå tackar han Gudh derföre och säger: Lofwat wari HErren wåra Fäders Gudh/ som sådant Konungen om ingifwit hafwer/ at han skulle bepryda Gudz Huus i Jeruſalem/ och tilbögdt ſina Barmhertighet til mig för konungen och hans Nådzherrar / och för alla konungens wåldige Esra. 7: 17.

De Wåldige måſte de och fruchta så at de intet fara effter wälde

når

når Konungen / ey heller låta sigh tyckia / at dhe åre wijsse nogh ther til Syr. 7:4. Vthan besinna/ wara de wäldigas tiänare och Rådgifware thet är farligit; farligit til deras åhra/ ty såsom qwicksilfret / som medh stor möda aff många sinolor / är sammansskrapat i en Klimp/kan på ett Ögnableek åter åt skilias/ så at den ena sinolan löper hijt/ then andra tijt/ och den som hadet hafwer intet/ altså är Rådgifwares åhra/ en Dignitas ambulatoria en åhra som snarliga löper från en Haman til en Mardachai/ derföre moste de lefwa i fruchtan och intet wara stälte i sina åro Syr. 10: 4. I farligheet står deras gunst/ ty snarligen kan komma en belackare / hwilken är intet bättre än en Orm/ then obesworen stinger Eccl: 10. 11. Hwilken medh sin förbannade arga Tunga/ upwäcker ondt emellan de wäldige och deras tiänare/ som elieſt godan frijd haſwa Syr. 28. Så at en oskyldig

och trogen David moſte i Laudz-flychtigheet ſigh begifwa 1. Sam. 19:10.

I fahrligheet står deras Lijf/ ty ſåſom en man ſom rider på en ſkiön och feet Häſt/ kan lätteligen warda affſlagen/ moot ſtockar eller ſtenar/ där han ſigh hals och been ſönderbryter/ och måſte ſå ända ſitt Lijf/ ſå kan och en trogen Daniel/ den hos ſin Herre och Konung ythi ſtor ähra ſitter/ lätteligen bortkaſtas i en LeijonaKuhlo/ Och af de glupande Leyon dödat och ypſluken warda/ om icke Gudh honom bewarar Dan. 6:10.

I fahrligheet står och deras Salighet ty ſåſom de hafwa aff Gudh och de wäldige ſtor Macht ſå kunna de och åſtadkomma myckit oudt/ och mycken ſkada göra/ för hwilken de på Dödzens och Domſeus dagh mätte Mechteligen ſtraffade warda. Sap. 6. 7. Efter nu de wäldigas tiänare äre i ſå ſtoor fahrligheet til ſin ähra/ gunſt/ Lijf och Salighz ſå ligger allom Macht yppå minnas och efterlet-

wa

wa Syrackz Ord: Gif tigh icke i sål-
skap medh the wäldiga och rijka/
tu lägger ellieſt en swär börda på
tigh/ men när en mächtig wil draga
tigh til sigh/ så drag tigh icke alt för-
mycket vndan/ säg och intet ney/
om han tigh något befaller/ men
förläth tigh intet ther vppå/ om han
tigh faſt wänligen är/ ty han förſö-
ker tigh ther medh och medh sine
liuflige äthäfwor hörer han tigh uth
tå han ogunſtig warder/ blifwer han
intet wijd sådan wänlig Ord/ ock ſkö-
nar icke medh straff och fängelſe/
therföre tagh tigh wara och ſee tigh
wäl före/ tu leſwer i ſtoor fahra/
Syr. 13: 12.

Alle rädhgifware ſom deße ſtycker achta
äre gode/ ty de komma aff Gudh säſom en
ſärdeles nådegäfwa/ der medh han ett Land
och Rijke bekröner. Ty säſom Gud ſielff/
är ſtoor i rädh Jer. 32: 19. Altså gif-

wer

wer och han gode Rådzherrar Esa. 1: 26. Genom Sonen JEsum Christum/ som kallas wijd Nampn Rådh Esa. 9: 6. I den helige Anda som är Rådz och starckhetz Anda/ kundskaps och HErrans fruchtans Anda/ Esa. 11: 2. Derföre säger och Gudh: mitt är bådhe rådh och dådh/ iagh hafwer Förstånd och macht/ genom migh regera Konungar och Rådzherrarna stadga rätthet Prov. 8: 14. Och säsom de gode Rådhgifware äre kompne aff den gode Gudh/ så äre de och nyttige och gode/ gode äre de dem wåldigom Regentom/ ty dem kunna de lära Esa. 40: 13. Gode äre de sina Medhborgare Undersåtarom/ ty de kunna skaffa nytta med sitt rådh och drabba rätt/ Syr: 37: 25. Gode äre de Land och Rijke/ ty där de rättsinnige och gode Rådhgifware äre många/ther går thet wål til Prov. 11: 14. Gode äre de i frijdztijden/ ty deras goda Råd hålla Frijden wijd macht derföre säger Menander: Consilio recto nihil tutius.

tutius. Ingen ting är tryggare/ och ingen ting kan giöra ett Land och Folck för ofriden tryggare / än gode rådh. Gode äre de i Krijgztijden / ty

Consilio utilius, quam viribus arma geruntur,

De gode Krigz wapn äre nyttigare / då de föras medh rådh/ än medh starcke Krafter/ ty anslag besiå då man förer them medh råd/ Prov. 20: 18. Medh råd måste man örligh föra/ och ther många gode Rådgifware äre/ ther är segren Prov. 24: 16. Men twärt emot/ en Krigzhär må wara så mechtig som hon kan är där intet rådh/ så far Folcket illa. Prov. 11: 4. Wälsignat är förden skull thet land som gode Rådgifware hafwer!

Men Gudh bättre i de Stoormächtige Konungars rijke / och wäldige HErrars Huus / finnas intet alle tiänare och Rådgifware gode/ så at de effter denne afritning / och HErrans Ord / kunna för goda skattas/ uthan det finnes i Werlden fast många som: Intet ährkiänna sig wara swage Menniskior/ uthan hålla sig lijka

medh

medh den Odödeliae HErren Gudh/ som Nicanor/ hwilken trotzade med Gud ock sade: Är han en HErre i Himmelen så är iagh en Herre på Jorden Men han måste doch som en swagh Menniſkia slagen falla/ hans Tunga vthſkiäras/ och sönderhackad Foglomen til spijs warda/ hans Hufwud och Arm affhuggne och steglade blifwa/ 2. Macc. 15. Intet äre säsom ährlige Jungfrur de sin Ähra bewara/ vthan låta sigh medh Mutor ock skäncker förkränckias/ ock til fördömmelige gärningar leyas / som Hedningarnas Rådgifware mot Judabarn/ Esræ. 4:5.

Intet äre wurne nog / til at gifwa gode Rådh/ vthan gifwa Barnslige och oförståndige Råd/ sig och androm til skada och ewigh skam / som Konung Rehabeams vnge Råd. 1. Reg. 12. Äre arge och oförskiämbde/ som Konungens Darij Rådhgifware / hwilka argliſteligen

gen flaterade Konungen/ medh det påbudh at ingen skulle i 30 Dagar/bidia något aff någon Gudh eller Menniskia vthan aff Konungen allena/hwar med de icke så egenteligen sökte Konungens Åhra vthan vnder ett skeen til Konungens åhra/ sökte de at den frome ochtrogne Gudz Tienaren Daniel, måtte bryta moot sama bodh/och fördenskuld för Leyon kastas/ hwilket ock skedde/ ehuruwäl Gudh halp honom oskadd ther vth/ men de måste sielfwe medh sine Hustrur och Barn/ aff samma Leyon sönderslitne och vpslukne warda. Dan. 6:

Åre olydige och ohörige/ men sådanna warda medh fängelse näpse/ som Konung Pharaos tränare Gen. 40.

Tiga i otid/ då de borde motsäya de ogudachtige Regenters onde förehafwande/ som Konungens Amaziæ råd/ hwilka afrådde intet hans onda vpsåth/ medh sitt onödiga Krig/ vthan

låte

låte det för sigh gå/ honom sampt sigh sielfwom och landet til fördärff/ 2. Chr: 25: 17.

Tala i otijdh/ och råda til sådanna stycker som intet stå tilgiörandes/ och måste fördenskull lijda affslagh/ som Davidz tiänare/ då de rådde honom til at dräpa Saul. 1. Sam. 24: 5.

Samtycka onde råd/ och dem i wärcket ställa/ som Rådet i Staden Jesreel/ hwilka den ogudachtige Drottningens Jsebels Råd strax samtychte och fullgiorde/ 1. Reg 21: 11.

Äre skrymptare/ som förmahna de wäldige at göra så och så/ men deras råd och förmaning är intet annat än som ett stoort skrympteri/ så och vndertijden sin förtiänta löhn då de jämmerligen hiulbråkade/ och dödade warda som den arge Menelaus 2. Macc. 13.

Äre orene och hafwa sine Händer fulle medh Blod/ som Juda Rijkens rådgifware.

giſware. Eſa. 1: Sökia at vthöda Gudz Ord där medh at de bedraga de wäldige til at dräpa HErrans Präſter/ nederbryta Kyrckior/ förstöra Scholar/ &c. ſom Doeg 1. Sam. 22: 18.

Äre öfwerdådige/ egennyttige och otrogne. Otrogne Gudi/ så at de falla aff ifrån den ſanne Tron/ och ett heligt Lefwerne/ ſom de Öfwerſte i Juda/ hwilka efter Präſtens Jojadæ död/ öfwergåfwo HERren theras Fäders Gudz Huus/ och Tiänte Lundom och Affgudom/ så at wrede kom öfwer Juda och Jeruſalem för deras brott ſkull 2. Chr. 24: 17.

Otrogne ſinom Konung och HErre/ ſåat de ſkämma honõ/ ſom Achitophël David 2. Säm. 16. 21. Skrifwa Lögn vnder Konungens Naunpn/ ſom Haman under Ahaſveri Nampn/ Eſt. 1: ſtyck. Förföra honom til Ogudachtigheet/ och fördärwa honom ſom Konung Ahaſiæ råd/ 2: Chr. 22: 4. Kaſta honom i onödige Krijg

som Alcimus Demetrium 2. Macc. 14: i öfwerdådigheet som Hamans wänner honõ Eſt. 5: 14. Föra hans taal illa vth. som Johanan Nehemiæ Neh. 6: 14. Vpmana dem at dråpa Gudz Propheter/ som Juda Förſtar Zedechiam Jer. 38: 4. Bedia de wåldige förföllia de Fromma. som Judarna bodo Öfwerſtarna i Antiochia Act. 13: 50. Samſättia ſigh ock ſielfwe / at ſlå Konungen ihiäl/ som de twenne Kamrerare Bigtan och Theres/ Eſt. 2: 21. Otrogne ſit Fädernesland/ ſå at de råda til Rijkzens förderff som Hanons Rådhgifware/ 2. Sam. 10: Vppenbara Fienderna Rijkzens hemligheter/ ſom Rodochus 2. Macc. 13: 21. Förråda Rijket ock deß ſkatter i Fiendernas Händer/ ſom Jeruſalems Tempel Fougde Simon. 2. Macc. 3:

Alle ſådanne Rådhgifware äre Gudlöſe och trolöſe Menniſkior/ ſom Förſtarnas hylleſt mißbruka/ och aff then Åhra/

ſom

ſom dem wederfars/ ſtolte och arge warda. Så at the icke allenaſt vndertryckia Vnderdånarenar / vthan tänckia och tråda Herrarna ſielfwe/ vnder Fötterna / aff hwilkom the vphögde åre. Och giöra ey allena mot Naturligh redelidheet genom otackſamheet/ vthan åre genom högfärd ſå förblindade/at de ock mena at Gnd ſom vppå dhe fromma ſeer/ſkal ſådana otroheet icke ſtraffa / the bedraga och fromma Förſtar på det de måga vtgiuta oſkyldigt Blod/ och föra dem i all olycka/ ſom troliga och redeliga tiena. Eſt. 5: ſtycke. Men de finna doch på ſigh ſannas Malum conſilium conſultori peſſimum, Deras onde Rådh wara dem ſielfwom til ſtörſta ſkadan/ ty det onda ſom de om rådſlå det måſte på deras egit Huſwud falla Pſal. 140: 10. Och faſt än de vndertijden kunna rymma ſin koos vthur det ena Landet i det andra/ ſå

kunna de doch sit fört iente straff aldrig vndrymma. ty

Nec violasse fidem tentantibus æqvora prodest,
Perfidiæ pœnas exigit ille locus.

Det båtar dem trolöſom intet/ at de rymma til Watn och Land/ ty ehwareſt de äre så haſwa de doch straffet medh ſig/ nembligen ſitt onda Sanwete/hwilket är det ſwåreſte straff ſom dem i denna Werld/ någonſin kan öfwergå ty

Arguit en culpæ cor rem arguiam probat atqve
Judicat & damnat plectit & exeqvitur.

Sij det ena lilla hiertat ſom de hwardera bära i ſin Bröſt/ det beklagar dem för deras otroheet/ det wittnar emoot dem/ faſt ſtarkare än tije witne/ det dömer them det fördömer dem/ det pijnar och präſſar dem/ til des det bortkaſtar dem i det ewiga straffet. Ja ſåſom de haſwa gladt ſigh/ då dem frommom haſwer illa gått/ ſå måſte de och warda fångne i Snarone/ och hiertans Sorg ſkal förtåra dem förr än de Döö/ Syr. 28:22. Och når de döö ſå fara de til helſwetis afgrund/ i en ewig pijna/ Ty Helſwetit tager bort dem ſom ſyuda ſåſom

hete

heete och torcka förtärer Sniöwatnet bort/ Job. 24: 19. Den högsta Gud beware alle de wåldigas Tiänare och Rådgifware för sådanne stycker och straff! Men skola de bewarade warda så måste de hwar för sigh lägga sigh winning om/ hafwa redelige och trogne Hiertan och wijsa det i sine vpfäth/ Ord och Gärningar/ efter den Lärdomb och efterfyn/ som ofwan står.

Och ehuruwäl de trogne Tienare och Rådhgifware /warda vndertiden aff de Ogudhachtige Regenter jämmerligen handterade som Achior aff Holoferne judit 6: 1. Lijkwäl blifwer där wijd: Såll är den som intet wandrar i thens Ogudachtigas rådh. Pfal. 1: 1. Och wäll är den som intet gifwer ondt Rådh/ Syr. 14: 1.

Såll är then ty han hafwer ett godt och roligit Samwete / warder han stungen aff belackarens Förgifftiga Tunga/ så läker han samma styng medh sitt goda Samwetes wittnesbyrd/ ock säger medh Ovidio

Conſcia mens recti famæ mendacia ridet.

Den ſom haſwer ett godt Samwete han achtar de belackare intet. Blifwer han illa medhfaren ock ſeer ingen Menniſkia ſom honom hielpa will/ ſå haſwer han doch ett faſt hopp at han aldrig döö ſkal/ Sap. 3: 4. Gudz Ande ſäger honom

Deficit humanum ne defice qvando levamen,
Nam Deus ultra hominum ſuggerit unus opem,

Giff tigh intet öfwer/ ty
När all hielp vthe är /
Alt både fiärr och när /
Gudz hielp tå förſt begynner/
När all Mans hielp förſwinner /
Gudh kan tigh hielpen ſända/
Och fahran ifrån tigh wända.

Sådant hopp ſtyrcker honom/ ſå at den rättfärdige är och i dödenö frijmodig Prov. 14: 32. Hans Hopp ſlår och honom intet feelt ty HErrans helige äre vthi Nådh och Barmhertigheet och han haſwer ett vpſende på ſina vthkorade Sap. 3: 9. Så at han låter dem redeligom wålgå/ och beſkärmar de fromma Prov. 2: 7. at de förloßade kunna ganſka

ganſka gladeliga Frögdas Pſal. 32: 7. Och ſåya/ O Gudh/ huru ſtoor är tin godheet/ then tu them ſom tigh frucht/ bewarat hafwer/ oc bewijſar them ſom tröſta vppå tigh in för Menniſkiors Barn/ tu förgiömmer them hemliga när tigh/ för hwars mans trugh/ tu förſtyler them i Hyddone/ för the trätoſamme Tungor/ loſwat wari HERren at han migh en vnderligh godheet bewijſat hafwer i enom faſtom Stadh/ Pſal. 31: 20. Såll är den Rådgifware ſom redeligh är/ ty ehuru de onde Flugor fördärfwa hans goda Salwo Eccl 9: 1. Och ehuru de onde vthtyda hans gode Rådh til det wärſta/ och beſkämma det aldrabäſta ſom aldramåſt Syr. 12: Så blifwer lijkwäl ther wijd/ at ett godt Råd bliſwer på ändalychtonne loſwat Prov. 12: 8. Och ett godt arbete gifwer härligh löhn/ Sap. 3: Skeer det icke i denna otackſamma Werld/ ſå ſkal det doch ſkee på Dödzens och

Domsens Dagh då alla Werdennes rätt-
wise Domare skal säya til hwar oc en trogē
Ach tu gode och trogne Tienare / öf-
wer en ringa ting hafwer tu warit
trogen / iagh skal sättia tigh öfwer
mycket gack i tins HERres glädie
Matt. 25:

Hwad betyder den Stadē som här afritad stär?
Swar.

FOlck och Rijke. Ty när GUDZ
Ande i sitt Ord nämpner en Stadh/
då förstår han icke allenast der medh/
det rum de Huus och Bygningar som
Menniskiorna boo vthi/ som thet tages
Gen. 4: 17. där Anden säger Cain bygde
en Stadh. Jud. 18: 25. Dans Barn
vybrände Staden Lais. medh Eld/ och
bygde vpp Staden igen och bodde ther
vthi. Item. Deut. 6: 10. der Moses säger/
Gudh skulle gifwa Israelitomen stora och
sköna Städer /som de intet bygdt hade.
Athan och Gudz Ande förstår i månge
skrifftenes rum/ vnder det ordet Stadh/
sielfwa

sielfwa Folcket som i Landena/ Städerna/ och de vppsatte Bygningar boo. Så tages det 1. Sam. 4. 19. där Anden säger/ at då Budskap kom som sade at Israel war slagen/ Gudz Arck borttagen/ och Eli söuer döde/ då greet och ropade heela Staden/ Det är/ alla de Menniskior som i Staden Silo/ och i deß Land boendes woro. Altså affrijtas och medh denne Stad/ det Folck/ som i de Jorderijkes Städer och Byar boo/ vnder en from Öfwerheet.

Huru wälsignat är då det Folck och Rijke? det afmählar oß denna afrijtade Stad. Ty

1. At Staden ligger säsom vplyst aff liuse Dagen/ det betyder at i thet Folck och Rijke som hafwer en from Öfwerhet/ där fördrifwes falsk lärdoms mörcker/ och Gudz Ordz Lius vplyser thet. När Juderijke hade den fromma Assa til Konung/ giorde han icke allenast sielff det rätt war/ och det HErranom wäl behagade/ vthan han kastade och bort/ de främmande Altare och

högderna/ och slog sönder Affguda-belåten och högg af Lunderna/ och kastade bort vthur alla Juda städer högderna och afgudarna/och lätt säya Juda/ at the skulle söka HErren theras Fäders Gudh 2. Chr. 14. 1. Då warder och Folck och Rijke vplyste medh Glädie Lius/ som samma Juda Folck när de hade den fromma Hiſchiam til sin Öfwerheet/ då gladdes heela menighetē i Juda/Präſterna oc Leviterna/oc hela menighetē ſö af Iſrael komen war och Främblingarna som/ aff Iſraels land komne woro/ och the som i Juda bodde/ och war en ſtor glädie i Jeruſalem 2. Chr. 30. 25.

II. Staden hafwer ett vplyſt Land alt omkring sigh. Altså när ett Folck och Rijke/ vnder en from Öfwerheet/ är vplyſt aff Gudz Ordz Lius/ så vplyſer det och andra med sig. När Juda Barn hade den fromme David til sin Öfwerheet/ då wore de icke allenaſt sielfwe vplyſte/ vthan de vplyſte och sina omliggiande Grannar Hedningarna. Derföre ſiunger Gudz Ande och

säger: Herligh ting warda i tig Predijkat tu Gudz Stad/ Sela. Jagh wil Predika låta för Rahab och Babel, at the migh kiänna skola/ si the Philisteer och Tyrer, sampt medh the Æthioper, warda ther födde. Man skal säya at allehanda Folck/ther inne födt warder/ och at then högste bygger honom/ Psal. 87:3. Derföre bleff ock samma Jerusalem kallad: HERRans Stadh/ Jer. 3:13. Gudz Stad/ Psal. 46:5. En helig Stadh Neh. 11:1 Ett heligt Bärg Jer. 31:33. En sanfärdig Stadh Zach. 8:3. En Synedahl Esa. 22:1. Ja den Staden som skulle kallat warda här är HErren/ Ezec. 48.35.

III. Staden ligger högdt säsom vppå ett Bärg/ och kan fördenskul intet fördöllias/ Matt. 5:14. Altså när ett Folck och Rijke hafwer en from Öfwerhet så blifwer det intet fördoldt vthan thet blifwer vppenbarat/ och i frenmande Land/

Nampn

Nampn kunnigt och wälberychtadt/ som Juda Rijke i Konung Salomons tijd 1. Reg. 10: 1. En Stadh som ligger på ett Bårg/ kan och intet lätteligen warda öfwerwunnen / vthan Fienderna hafwa en fruchtan före at grijpa den Staden an. Det såg Konung Jotham vppå/ då han bygde Städer vppå Juda Bårg/och i Skogomen Slott och Torn. 2. Chr. 27: 4. Altså når Judabarn hade den frona Simon Maccabeum til sin Öfwerhet/ då woro de så wälsignade/ at ingen torde öfwerfalla dem/ oc de Konūgar i Syrien kunde them på den tijden ingen mer skada giöra/ 1. Macc. 14: 12.

IV. Staden är wäl bebygd/ det betyder en wälsignat frijd och roligheet/sampt Frijdzens fruchtbare nyttigheet. När Judarijke hade den fromma Asa til Konung/ då war det wälsignat medh frid / derföre kunde de och bygga faste Städer i Juda/ medan landet stilla och intet örligh mot honom war

war/ ty HErren gaf honom roo. Och han ſade Til Juda/ lätt oß byggia deße ſtäderna/ och låta gå murar ther om Kring/ och Torn Portar och Bomar efftet wij haſwa roligheet i Landena. 2. Chr. 14: 16.

VAt Staden är ſåſom en ſtor Stad herligen vthſtofferad/ det betyder den rijkedomb/ ymnigheet ſom Folck och Rijke wälſignas medh vnder de frommas regemente. Ty då warda de rijke på Penningar som i Konungz Joſiæ tijd/ då Penningar funnes Fult i Landet. 2. Chr. 34: 9. Rijke på ſilfwer Gull Koppar och Järn/ ſom i Konung Davidz tijdh/ då han allena/kunde ſkänckia til HErrans Huus hundrade tuſend Centener Guld/ och tu ſend reſor tuſend Centener Silfwer ther til Koppar och Järn vthan taal 1. Chr. 23: 14. Rijke på ſpeeerij Koſteligh ſalwo / Sköne Bohagz-Huus/ och dyrbare Skatter / ſom vthi Konung

nung Hiſchiæ tijd. Eſa. 39: 2. Rijke på Spijsning Ollio/ Wijn/ Skiölder oc Spiut/ ſom vthi Rehabeams tijdh/ ſådan han ſigh båttrat hade 1. Chr. 11: 11. Rijke på Manſkap/ ſå at de kunna lägga Krijgzfolck i alla faſta Städer och wara mächtige emot ſina Fiender/ ſom i Joſaphatz tijd 2. Chr. 17: 1. Medh all ſådan Rijkedomb och Härligheet wälſignas det Land ſom fromma Regenter hafwer.

VI. At Staden är igen ſtängd medh Portar och Bommar/ och altſå wäl bewarat det betyder Gudz trogna beſkydd/ dår medh han ett Land och Rijke wälſignar vnder de Frommas Regemente. Som det ſkiedde de 12 Slächterna vnder den frona Konung Salomons Regemente/ hwilket warade i 40 Åhr/ och GUdh beſkyddade honom ſampt Folck och Rijke ſå troligen/ at i all den tijd bodde Juda och Iſrael trygge/ hwar och en vnder ſitt Wijnträd och vnder ſitt Fijkonaträd 1. Reg. 4: 25.

7. At

VII. At intet Folck synes uthgå eller ingå i Staden / det betyder den inbördes enigheet roligheet och samdräcktigheet / som Gudh wälsignar Folck och Städer medh vnder de frommas regemente / så at hwardera kan med glädie säya / iag hafwer intet något wärff til Konungen eller Härhöfwitzmannen ty iag boer ibland mitt Folck. Som Qwinnan i Sunem säija kunde 2. Reg. 4: 13. O Menniskia / sij nu sant wara / det i Versarne står ?

Thet är sullwist wälsignadt Rijke
Hwars öfwerhet är Lejons lijke.

Men så högt som Folck och rijke / äre / vnder de fromas regemente / vphögde i wälsignelsen / så diupt äre de vnder de ondas regemänte / nedersänckte i förbannelsen så at De måste ligia i falsk läros Mörker som i Jerobeams tijd 1. Reg. 12. i Sorg ock plågors mörcker som i Konung Pharaos tijdh Exod. 10. 22. förmörka förföra och bedröfwa andra medh sitt mörcker / som Jsrael Juda med sitt

sitt Affguderij i Konung Nadabs tijdh 1. Reg. 15: Öfwergifne i Fiendernas händer/ at i hiälslås och göras som tröskestofft/som i Konung Joachas tijdh 2. Reg. 13: 7. Plågas med Krijg och Örligh/ i samfälte 24. Åhr som i Konung Baesæ tijdh/ 1. Reg. 15: 16. Wara så Fattige Eländige och vsle at de måste åte Döde Häste-Aas/ Åsne-Hufwud/ Dufwoträck och sine egne kåre barn/som i Konung Jorams tijdh/ 2. Reg. 6: 24. Warda aff Gud intet beskärmade/ vthan gifne hwar och en vthi thens andras Hand/ och vthi theras Konungz Hand/ at the skola förkroßa Landet/ och Gud skal intet hielpa dem vthur theras Hand Zach. 11: 6. Ja de moste aff sina Fiender warda öfwerfallne/ Röfwade sargade och Fångne/ som i Konung Hoseæ tijdh 2. Reg. 18: 21. Plågas och med inbördes vpror/ mord/Krijg

och

och Blodz vthgiutelse/ som i Athaliæ tijdh/ 2. Chr. 22: 2c. Sij så måste förbannelse vpfråta Landet når de wåldige äre Ogudachtige! Gudh beware all Folck och Rijke för sådan förbannelses vsällheet!

Men hwad är då Folckz och Rijkes skyldigheet/ om de wilia vndfly Förbannelsens vselheet/ och glädia sig af wälsignelsens ädelheet? Gudh Ande wijar det 1. Pet. 2: 17. Där han säger: Älsker bröderna. Fruchter Gudh och ähret Konungen: Moste altså Folck och rijke:

I.

Älska Bröderna.

Bröder och Systrar/ äre i gemen/ alla Menniskior/ aff hwad högheet eller ringhet ständ och wärde/ Rijkedomb eller Fattigdomb de ellieſt wara kuña/ ja hwars och ens Menniskias owänner/ batare och förfölliare äre och hennes Bröder och Systrar. Ty wij haſwe alle en Fader/ Mal. 2: 10. En Gudh och alles wår Fader/ Eph. 4: 5. Som haſwer giordt alt

Mankiön aff ett Blod / til at boo på heela Jordenne Act. 17: 26. Jorden är och alles wår Moder / den oß alle Dageligen på sina Händer bär / föstrar och föder til theß wij i Jordenne then alles wår Moder är begraffne warda / Syr. 41: 1.

Bröder äre i synnerheet 1. Alle de som äre kompne aff ett Slächte / och äre Blodzförwanter säsom Kiötzlige Syskon / Halfsyskon Swägrar och Fränder / Exod. 1: 11. 2. Alle de som hafwa den ena samma Tron på JEsum Christum / ehwad de ellieſt äre Öfwerheetz Persöner eller Underſätare / eller aff hwad Ständ och wärde de wara mäge Deut. 17: 15. 20. Act. 1: 16. Och böra wij minnas Auguſtini Ord / som säger: Fraternitate ſangvinis melior eſt fraternitas Chriſti. Wärt Christendoms Broderſkap bör ſkattas förmehr än wår Kötzliga ſkyldſkap. 3. Alle de som äre aff ett Ämbete ehwad Nampn samma Ämbete ellieſt hafwa kan / förden ſkuld de och kallas Embetzbröder / hwar vppå wår HErre Christus ſeer / då han säger til sina Apoſtlar och Lärjungar / j åren alle-

le Bröder/Matt. 23:8. Alle deße sina Bröder skola Menniskiorna älska hwilket skier.

I gemeen när alle som i Rijkena boo/Öfwerheet så wäl som Underſåtare/ de store så wäl som de små/ lyda och föllia den naturlige lagen som säger: Alt thet i welen at Menniskiorna skola giöra eder/thet gören j ock them Matth. 7:12. Och hwad tu icke wilt at man gör tig thet gör tu ey heller enom androm/ Tob. 4:16.

I synnerhet 1. När Blodzförwanter/ Kötzlige Bröder/ Syſtrar/ Swägrar och Fränder älska sigh inbyrdes och begå sigh wäl medh hwar andra som Abraham och Loth. Gen. 13

2. När Christendombs Bröder äro hwar medh annan wänlige vthi Brodelig Kärlek/ så at then eene förekommer then andre medh inBördes heder Rom 12:10. Elska sigh inbördes 1. Theſ. 4.9. Bliſwa faſte i Brodeligh Kärleek. Heb. 13:1. Alska

sigh storliga inbördes af reent Hierta/ 1. Pet. 1: 22. Åre medhlidande Barmhertige wänlige 1. Pet. 3: 8. och låta finnas/ i sin Broderlige Kärlek/ Allmenneligh Kärleek 2. Pet. 1: 3. Så at de förlåta aff sine Hiertan/ hwar och en sinom Broder thet the bryta/ Matt. 18: 35. Elska och sina owänner/ Wälsigna dem som dem banna göra wäl emot them som dem hata/ och bidia för dem som göra them skada och förfölia dem Matt. 5: 44. Bryta och den Hungroga sitt Bröd hafwa den älendige vthi Huus/ kläda den Nakna och icke draga sig vndan för sitt Kött Esa. 58: 7. Vthan oförtrötte medan the tijd hafwa/ göra godt emot hwar man/ men aldramäst emot them som wåra med-Bröder/ åre i trone Gal. 6: 3. När Ämbetz bröder ärkänna hwarannan för Wänner Zach. 3: 8. Vnna hwar-

annan

annan gagn aff deras arbete/ vp-
hielpa hwarannan aff sitt Fall/
wärma hwarannan medh Kärlek-
sens Eld/ och hielpa hwarannan
stå sina fiender emoot. Eccl. 4: 11.
Recommendera andraga och til thet bästa
anförtro sina ämbetzbröder hoos andra
Menniskor/ som Paulus giorde sina äm-
betzbröder Församblingarnas Apostlar
hoos de Corinthier sägyandes/ låter nu
skie någon bewisning til eder/ Kär-
leek/ och wår Berömmelse af eder/
på dem/ja och vppenbarliga för För-
samblingarna/ 2. Cor. 8. Om Folcket
i Landet så wilia älska bröderna så kan
des rijke wälsignat stå/ ty sij/ huru godt
och lustigt är det at Bröder boo en-
drächteliga tilsammans/ såsom kosteli-
gist Balsam är thet aff Arons
hufwud flyter/ neder i alt hans
skägg/ thet nederflyter på hans
kläder/ såsom daggen then af Her-
mon nederfaller vppå Bärget Zion

ty ther sammastädz lofwar Gudh wälsignelse och Lijff til ewigh tijd/ Psal. 133: 1. Men skal hwar och en således kunna älska Bröderna/ så måste han granneligen achta sigh. At han intet älskar sig sielff för mycket/ Rom. 12: 16. Ty

Stultus & improbus hic amor est dignusque necari.

At man älskar sigh sielf förmycket/ så At man alt sitt företagande fortsätter för sin egen åhra och nytta skull den Kjärleken är däracht:gh/ stygg/ orolig/omätteligh orättwijs och wärd til at dödas. Ingen söke fördenskul sitt vthan eus annars bästa 1 Cor. 10. 24. Intet afondar sin Broder hans wälgäng/ som gemenligen skier/ty

Fertilior seges est alienis semper in agris
Vicinumque pecus grandius uber habet.

Mängen förtryter at hans broder hafwer större inkompst/ fetare maat och sötare dryck än han/ men

Invidus alterius rebus macrescit opimis.

Sådanne afwundzfulle / ändoch de sielfwe äre rijke/ så träna och torckas de lijkwäl bort/ ty afund är Waar i Benen

Prov.

Prov. 14: 30. Intet behålla Wrede och tråtor emot sin Broder. ty wreden hwilar i en Dåres Hierta / och hwar nijt och träta är / ther är ostadighet och alt ondt / Jacob. 3: 16.

Intet wara falsk i sin Kiärleek / så at han säger til sin nakote Broder eller Syster / går i frijd / wärmer eder och mätter eder / och gifwer dem lijkwål intet hwad Lekamen behöfwer Jacob. 2: 16. Ty HErren hafwer en styggelse til the blodgirige och falska / Psal 5. Intet wara Sammwetzlöst orättwijs mot sin Broder / så at han swijkliga förhåller hans förtiänta Löhn / ty den Synden ropar i Himmelen / och deß roop inkommer i HErrans Zebaotz Öron / Jacob. 5. 4.

Intet affskära sina Bröder deras åhrliga Födekrook och näringzmedell / ty den Fattige hafwer intet vthan något litet Bröd / then som giör honom ther wijd qwitt / han är en Mördare / och

thē som enō förtager hans bärgning han dräper sin nästa/Syr. 35:25. Ock sådā orättwijsa gör all land öde/Sap. 6:1.

Intet wara Obarmhertigh/ så at då han hafwer denna Werldz godz och seer sin Broder wara nödstält/ han då icke sluter sitt Hierta til för honom/ 1. Joh. 3:17. Ty domb vthan barmhertighet skal honom öfwergå/ som Barmhertighet icke giordt hafwer/ Jacob. 2:13.

Intet wara gräseligh och grym emot sin Brodē/ så at en Broder vndertycker den andra/ och en Wän förråder then andra/ en wän gäckar den andra/ och talar icke ett sant Ord vtan lägger sigh winnigh om/ at then ena må bedraga then andra/ ock tycker illa wara at han intet kan giöra at wärre. Ier. 9:5. ty

En homines non sunt homines hoc nomine digni
Namque lupi seva plus feritatis habent.

Ser i Menniskior/ at sådanna äre intet wär-

wärde kallas Menniſkior / effter de äre grymmare mot ſina Bröder/ än de oſkälige Diur äre emoot de ſina. Och effter det ſannas Homo homini lupus, homo homini Diabolus, At den ena Brodren är ſåſom en glupande Vlff mot then andra/ och ſåſom en Diefwul / den honom ſöker i ytterſta förderfwet kaſta. Altſå måſte Gudz ſtraff ſåſom ett Leyon af ſkogen ſönderrifwa them/ och ſåſom en Vlff aff öknene förderfwa dem och ſom en Parde wachta vppå deras Städer/ och vpåta alla de ſom ther vthgå. Jer. 5. 6. Til theß the yä dödzens och Domſens Dagh/ warda bortkaſtade i Helfwetes ewinnerliga Eld/ den dieflenom och hans ängla tilredd är Matt. 25. Den högſte Gudh bewara oß alla ſom i detta Rijket boo för ſådan ofärd! Men wille wij kunna vndfly ſådan vſellheet/ och achta wär ſkyldigheet/ älſka Bröderna/ ſå moſte wij taga oß wara för ofwan införde laſter. Och ſåſom wij alle/ alle äre ſwage i det goda/ och af Moderlifwet falne til thet

ondt är/ så låtom oß allan tijdh böya wåra Knå/ til wårs HErres JEsu Christi Fader / at han wille gifwa oß krafft/ effter sine herligheetz rijkedomar. Eph. 3: 14. Stundeligen bidiandes.

Okärlekz Eld vptändt wär sin
Giff oß allom thet i hiärtat in/
At wij samman lefwe som Bröder kåre
I frijd och i roligheet wij som Christne åre. Kyrielleison!

Skal Rijket wälsignat stå/ så moste folcket

Fruchta Gudh

II.

Medh denne Guden förstås intet Diefwulen/ hwilken kallas/ denna werldennes Gudh 2. Cor. 4: 4. Ey heller någon werldzligh Konung/ förste/ Regent eller Domare/ hwilka och warda kallade Gudar/ Exod. 21: 6: Ey heller förstås någon aff de helige Englar/ hwilka och kallas gudar Psal. 8: 6. Heb. 1. 7 Ehurumwäl Englarna warda intet så vthtryckeligen kallade Gudar som Menijskiorna ty Augustinus säger: Homines expressius qvam angeli vocantur Dij, ne propter ex-

cellentiã angelorum aliqvem illorum nobis constituere Deum infidelis auderet infirmitas Menniſkiorna warda i Gudz ord vthtryckeligare kallade Gudar än ſom Englarna/ på thet Menniſkians otrogna ſwagheet/ bewekt aff Englarnas härligheet/ icke ſkulle ſigh någon aff dem för den ſanna Guden vpſättia. Ey heller förſtås någon annan högh och härligh/ förgängelig ting/ ſom och medh det Nampnet Gudh nämbd warder ſom Gen. 23: 6. &c. Ty ändoch några äre ſom kallas gudar / hwad thet är i Himmelen eller på Jordenne 1. Cor. 8: 5. Så ſkeer det doch ſom Gregorius ſäger Non naturaliter, ſed nuncupativè, Allenaſt effter blotta Nampnet/ och intet effter deras natur. Men wij hafwe allenaſt en Gudh 1. Cor. 8: 5. Och när det talas om honom/ då brukas thet antingen Perſonaliter, för hwardera Perſonen i ſynnerheet ſåſom Ioh. 1. 1. Ordet war när Gudi/ i.e. när Gudh Fader/ Act. 20: 8. Gud hafwer förwärfwat Förſamblingen medh ſin Blod Den Guden är Gudz Son. Act. 5.

4. ſä-

4. säger Petrus til Ananiam, tu haf-
wer icke ljugit för Menniſkior/
vthan för Gudh. Det är för Gudh
den helige Ande v. 3. Eller tages
det Ordet Gudh Eſſentialiter/ för heela
den helga Trefaldigheetz/ warelſe ſom
Matt. 4. 10. HErren tin Gudh ſkal
tu tilbidia/ och honom allena ſkall
tu tiena/ det är heela den Höglofwa-
de helga trefaldigheet/ Gudh Fader Son/
och then helge Anda/ i en ſan Gudomme-
ligh warelſe/ ſom är den Aldrahögſte/
all tingz ſkapare/ Alzmechtigh en
wäldig Konung och ganſka förſkräc-
keligh/ then på ſinom Thron ſitter
en HErre Gudh Syr. 1: 8. ſå tages och
ſamma Ordet Gudh i detta Petri inför-
de ſpråk. Nembligen för heela den helga
Trefaldigheet Fadren/ Sonen och then
helge Anda/ Och ſäger han:

Fruchter Gudh. Hwilket ſkeer: när
en Menniſkia

I. Arkänner Gudh wara den högſte
öfwer alla Så fruchtade Moſes Gud/

Då-

då han sade til sitt Folck: HErren eder Gudh är en Gudh öfwer alla gudar/ och en HErre öfwer alla HErrar/ en stor Gudh mächtigh/ och förfärligen/ then ingen Person Anser och tagar inga mutor/ och skaffar dem Faderlösom och Änckiom rätt/ och älskar the främmande/ så at han giswer dem föda och kläde Deut 10: 17.

II. Aff Kärleek til Gudh achtar sigh för alla synder/ så mycket hon/ genom Gudz Nådh/ göra kan. Så berömmes den helige Job/ at han war from och rättfärdig/ Gudfruchtig och flydde det onda/ Iob. 1: 1.

III. Tror at Gudh seer i löndom/ och flyr fördenskull det onda icke allenast då Menniskior äre närwarande/ som henne berychta och beklaga kunna/ uthan och då hon är i hembliga wrår/ och hafwer godt tilfälle at synda/ i löndom. Så fruchtade Joseph HErren Gudh/

Då

Då han i sin frus sänge Cammar/ hade godt tilfälle hembligen ligga när henne det hon offta tilförenne/ så wäl som då/ aff honom/ medh lekande ögon/ och lockande ord begiärade. Ty han sade **Hwij skulle iagh nu så mycket ondt giöra och synda emot Gudh.** Gen. 39: 9.

IV Ställer alle sine råd ord och gerningar effter HErrans Ord såsom ett fromt och lydigt Barn/ är lydigt sins Faders ord/ och heela sitt Leswerne der effter ställer. **Så hafwer den helige Konung David giordt som hela den 119. Psalm. betygar.**

V. Intet låter bedraga sigh til synd hwarken af de ogudachtigas lockande ey heller aff deras hotande och dömande/ vthan förtörnar heller alla onda Menniskior/ än den ene gode HErren Gudh/ sägandes: Malo mori quam fœdari. Jag will heller Döö/ än medh synd besmittad warda **Så giorde then kyske Sulanna Hon hörde de lättfärdige Domares lockande / hon hörde och deras hotande/ men intet dera kunde henne**

til

til ok[illegible]skheet beweka/ vthan hon fruchtade Gudh och sade: Ach i huru stoor ångest är iagh nu/ ty om iagh detta gör/ så hörer iagh dödenom til/ men om iagh icke gör thet så kommer iagh icke uthur edra händer/ doch wil iagh häller oskyllig komma i Menniskiors händer än synda emoot HErranom Sus. Hist: v. 22.

VI. Giör en sann båttring/ då hon råkar synda och det strart hon om sin synd påminter warder. Så giorde Petrus ty strart Gudz Son sågh på honom/ och altså påminte honom hans synd/ at han sin HErre förnekat hade/ giorde han båttring gick uth/ och greet bitterliga. Matt. 26. 75.

VII. Medh hiertans förnöyelse emot tager all den wederwärdigheet/ som Gudh täckes henne i denna werld låta til handa komma. Så giorde Tobias, Ty när Gudh hade låtit honom bliswa fattigh och Blind/ då vptog han sådant

dant medh Hiertans förnöyelse/ så at effter han aff ungdomen altiid hade fruchtadt Gudh/ och hållit hans Bodh/ knorrade han intet eller förtörnades emot Gudh/ at han hade låtit honom warda Blind/ vt han bleff ståndandes vthi Gudz fruchtan/ och tackade Gudh i alla sina Lifzdagar Tob. 2:13.

VIII. Medh hiertans nöyachtigheet håller sigh in til Gudh fast än hon litet eller intet äger aff denna Werldennes Godz/ besinnandes at wara gudeligh och låta sigh nöya/ thet är winning nog 1. Tim. 6. Så giorde Lazarus/ han war nögd at släcka sin hunger af de smolor/ som föllo af then rijke Mansens Bord/ Luc. 16.

Sij således at fruchta Gudh och hålla hans Budh/ det hörer allom Menniskiom til/ Eccl. 12. Wälsignat skal fördenskull det Rijket bestå/ hwars in-

inbyggare så fruckta Gudh; Ty Gudachtigheten är nyttig til all ting/ och haſwer löffte om detta liſwet/ och thet tilkommande 1. Tim. 4.

Men ſkal Menniſkian så kunna fruckta Gudh/ så måſte hon achta ſigh/ at hon: Intet förachtar Gudh/ och ſäger i ſitt hierta thet är ingen Gudh til Pſal. 14:1. Som de ogudachtige i Jobs tijdh/ the ther ſade til Gudh/ gack bort ifrån oß/ wij wilie intet weeta aff tina wägar/ hoo är den alzmechtige at wij honom tiäna ſkolom? eller hwad kan thet båta oß om wij löpa emot honom? Men ſådanna ogudachtigas glädie-lychta ſkal warda vthſlächt/ och deras fördärff kommer öfwer dem/ Iob. 21: 14.

Intet wara öfwerdådig at Synda ſkamlöſt/ och ſökia ſitt beröm af ſynden ſom Judarna/ hwilka intet ſkylde ſitt wäſende/ vthan berömbde ſigh aff ſina ſynder/ lijka ſom de i Sodom/

och dälde dem intet / men Andan ropar förbannelſe öfwer deras ſiälar / ty där medh föra de ſigh ſielfwe på alt ondt Eſa. 3: 9.

Intet ſky allenaſt ſynden för Menniſkiors Ögon / och ſynda fullſäkert i löndom. Som de Phariſeer giorde / hwilka vthwärtes för Menniſkior ſyntes rättfärdige / men inwärtes woro de fulle medh ſkrympteri / och medh all odygd / öfwer hwilka Gudz Son ropar förbannelſe. Matt. 23. 27. Ja det bliſwer där wijd.

Ah miſer etſi quis cautè ſua crimina celat,
Cum tamen æterno ſint manifeſta Deo.

Ach huru åländig är den ſom i löndom ſyndar / ty ehuruwäl han ſin ſynd för Menniſkior ſkyla kan / ſå är hon doch vppenbar för Gudh. Och ſådanna Menniſkiors argheet ſkal HErren vppenbara / och omſtörta dem vppenbarliga för Menniſkiomen / therföre at the vthi en rätt Gudz fruchtan icke

icke tiänt hafwa/ och deras hierta hafwer falskt warit/ Syr. 1.

Intet kasta Gudz Ord baak om sin rygg/och lefwa effter som diefwulē/ werldē och Kötet lärer. Som Konung Manasses och Judabarn giorde vthi hans tijdh/ hwilka och fördenskul i stoor Förbannelses Uselhet stanna moste/ 2. Chr. 33.

Intet låta sigh lockas til at synda för en orättfärdig löön som Bileam Beorson Num. 24: 14. Ey heller aff fruchtan för de wåldigas macht/ göra det ondt är/som borgarenar i Staden Jesreel/ hwilka aff fruchtan för Drottning Jsebel och sine orättwise domare Stenade den oskyldige Naboth. 1. Reg. 21: 17.

Intet förachta Nådennes tijd then Gud Land och Folck til bättring förvnnar Som de ogudacktige Judar hwilka begabbade Gudz Bodskap / förachtade hans Ord/ och bespottade hans

Propheter, in til deß HErrans wrede wärte öfwer hans folck så at them intet mehr stodh til botande/ tå och Fienden kom/ och kastade dē alla medLand och Rijke i ett fast beklageligit tilstånd 2. Chr. 36:16.

Intet wara Knorrisk och otolig när Gud henne någon swårheet låter tilhanda komma/ Som Tobiæ hustru/ hwilken medh sin otolighet syndade emot sin Gudh/ och medh obetänkte ord förkastade sinom man hans elände Tob. 2:ult.

Intet ogudachteligen hungra och törsta eff er denna werldennes godz och ägodelar

Nam grave quid prodeſt pondus mihi divitis auri?
Arvaque ſi ſindant pingvia mille boves?

Hwad kunde thet migh båta/ om iagh än hade några tusende stora Gullskatter? jampt Jordagodz och afwelsgårdar/ där Oxar til tusende taal sitt arbete giorde? Ty

Hade man än all Jorderijkes gull.
All rum och Kistor med ägor full/
Doch wil Döden ingen skona.

Och

Och i sin dödztijdh tager Menniskian intet medh sigh och hennes härligheet faar intet effter henne Psal. 49: 18. Vthan säsom hon hafwer intet fördt in i Werldenne/ så är det och klart/ at hon icke heller kan något föra här vth / derföre då hon hafwer kläde och födo, borde hon låta sigh nöya/ men the som wilia rijke warda / falla vthi frestelse/ och i snaro/ och i mång dårachtigh och skadeligh begiärelse / de där sänckia Menniskiorna i fördärf och fördömelse 1. Tim. 6: 7. Så gick thet med Judarna som hade sina Huus fulle medh bedrägerij säsom en Fogelbur/ är full medh lockefoglar / där aff the wortte wåldige Rijke och fete/ Men skulle iagh thet icke hemsökia säger HErren/ och skulle min Siäl icke hempnas öfwer sådant Folck som thetta är Jer. 5: Gudz hembd kom

och wißerligē öfwer dem fast grym oc grå-
seligh/ Då deras myckla Silfwer och
Guld slått intet kunde hielpa dem
Zeph. 1: 18. Gudh Alzmechtig be-
ware oß alle som i detta Riket boo/
för sådan grufweligh hembd! Men
wiliom wij bewarade warda/ så måste wij
oß/ för Deße omrörde laster/ granneligen
achta/ och wår nådige Gudh innerligen
bidia säijandes: Wijsa mig HErre tin
Wäg/ at iagh må wandra i tine
sanning behålt mitt hierta wijd thet
ena/ at iagh titt Nampn fruchtar
Psal. 86: 11.

Skal Riket wälsignat stå/ så moste
Folcket

III.

Åhra Konungen.

Medh det Nampnet Konung nämpnes
ärbÆkillige tjng i HErrans Ord/ såsom
Den högste Gudh/ hwilken kallas den
Konungen som heeter HErren Ze-
baoth/ Ier. 48: 18. därföre at han är en
HErre öfwer alla/ Rom: 10: 12. och en

Ko-

Konung öfwer alla Konungar 1 Tim. 6: 15.

Gudz Son wär Herre Christus/ Hwilken är Ährones Konung Psal. 24: 9. Och en Förste öfwer Konungarna på Jordenne Apoc. 1: 5.

Antichristus som kallas Konungen öfwer Gråshopporna. Apoc. 9: 11. Wär Fiende Diefwulen/ som är Konung öfwer alla Högmodiga/ Job. 41. ult. Den timmelige Döden/ han kallas förskräckelsens Konung Job. 18: 14. Alle Menniskior som troo på JEsum Christum och handhafwa Regementet öfwer sina Lemmar/ så at Synden icke får wäldigh wara vthi theras dödelige Lekamen/ dem alla hafwer Förstен Christus giordt til Konungar för Gudhi och sinom Fader Apo. 1: 6. De Pärsoner som vthi berömm och Ähra andra öfwergå/ fast ån de ellieſt lijtet eller intet wälde hafwa/ Så kallade Konungen i Aſſur sina Krijgzöfwerſtar alleſammanKonun-

gar Esa. 10: 8. Och Konungens Tienare i Gath / sade om den Landzflychtige David/ thenne är Landzens Konung / Om hwilken de sungo i Dantzen och sade: Saul slogh tusend / men David tijotusend/ 1. Sam: 21: 11. De män som hafwa något wälde/ och äre ther jämpte rijke/ Såsom när Anden säger: Konungarna på Jordenne resa sigh opp och HErrarna rådslå med hwar annan. item, Så låter nu underwijsa eder J Konungar och låter tuchta eder i Domare på Jordenne/ Psal. 2: 2.

De Män som äre satte til at regera någon lijten Stadh/ eller Folckhop/ fast än deras wälde kan wara ringa nog/ så brukas det Psal. 119: 46. HErre iagh talar om tin wittnesbyrd in för Konungar och blyes intet. Item Luc: 22. 25. Werldzlige Konungar regera och de som machtena hafwa öfwer dē kallas nådige HErrar item Prov. 30: 27. Gråshopporna hafwa ingen Konung/ i. e. ingen Regent eller anförare De som Regementet föreståi

Konungzligh högheet. Såsom Moſes hwilken war i Konunga wälde / och Förſtarna för Folcket höllt han til hopa / ſampt medh Iſraels Slächter Deut. 33: 5. På ſamma sätt warda och Iſraels Domare ſom medh Konungawälde öfwer dem Regerat hade / Konungar nämbde Jud. 18: 1.

Men egenteligen warder den man kallad en Konung / Som Gud i ett konungarijke hafwer sä högdt upſatt / at han hafwer högſta wäldet sä at alle andre i heela Rijket äre plichtige honom hörſamme wara / sä brukas det Ordet Joh. 19: 15. där öfwerſte Preſterna införas ſwara Pilato, säyandes: wij hafwe ingen Konung / vthan Keiſaren. Item Act: 17: 7. Där står: Alla giöra mot Keyſarens Bodh och säya af en annan Konung item 1. Pet. 2: 17. Konungen är den öfweſte. När nu Gudz Ande i deſſe införde Ordh / säger: Ähren Konungen / då förstär han medh det Nampnet Konung / i gemeen alle ſom äre Konungens befalningzmän /

ihwad rum och wärde högre eller nedrigare/ de elieſt aff Gudh och Konungen kunna ſatte wara/ Men beſynnerligen förſtår han ſielfwa Konungen/ ſom i Rijket är den högſte/ af Menniſkior.

Honom bör Folck och Rijke Åhra ſäger Anden/ hwilket ſkieer/ då vnderſåtarenar

I. Årkiänna honom wara förmedelſt Gudz förſyn ſatter til Regementet. Så Åhrade den Landzflychtige David Konungen Saul, då han ſade til ſina onda Rådgifware/ thet låte HErren wara långdt ifrån migh at iag thet giöra ſkule och komma min hand wijd HErrans ſmorda/ ty han är HErrans ſmorda/ 1. Sam. 24: 7.

II. Bidia Gudh troligen för honom. Så at de wälſigna honom ſom Jacob wälſignade Konung Pharao. Gen. 47: 10. Önſka at Gudh wille wara medh Konungen/ ſom Benaja önſkade Kong Salomon/ 1. Reg. 1. 77. Att lycka må ſkie

Ko-

Konungenom i ewigh tijdh som Drottning Bath Seba önskade David 1. Reg 1:31. At Konungen måtte länge leſwa Dan. 2:4. Leſwa ewinnerliga/ Nehem. 2:3. Ja de böra innerligen och troligen önska/ ſom Tertullianus lårer: Vitam prolixam, imperium Securum, domum tutam, exercitus fortes ſenatum fidelem/ populum probum/ orbem qvietum, & qvæcunqve homiuis & Cæſaris vota ſunt. At Gudh wille giſwa Konungenom en länglijffztijd/ frijdſampt Regemente/ ett trygdt Huus/ Manhafftige Krijgzmån/ trogne Rådgiſware/ fromt Folck/ ett roligit Rijke/ och hwad ſom hålſt hwar rättſinnig kan önſka/ och Konungens Hierta ſielfft begåra

III. Åhra honom med åthåfwor och ord når de medh honom tala wilia/ ſom Propheten Nathan når han wille tala widh Konung Dawid då tilbadh han Konungen på ſitt Anſichte neder til Jordena/ och framſtålte ſitt tal med ynderdånige ord 1. Reg. 1:23. jämwål och då de wilia aff Konungen begåra

begiåra thet Gudh hafwer befalt. Som Moſes och Aron med vnderdånighet begiärde förloff åth Iſraels Barn/ aff Konung Pharaone Exod 5: 3.

IV. Wara öme om hans Lijf/ ſå at de intet ſleppa honom i någon Dödz fahra. Så giorde the trogne i Iſrael/ då Konung David wille draga vth med dem och ſtrijda emot den vproriſke Abſalom/ då ſade Folcket/ tu ſkalt icke draga vth/ förty om wij flydde/ eller helfften aff oß bleſwe döda/ther ſkola the intet omſkiöta/ men tu åſt ſå mycket ſom tijotuſend aff oß/ altſå bleff Konungen ſtående i Portenō och alt Folcket drog vth 2. Sam. 18: 2.

V. Befliijta ſigh föröka hans Åhra/ Så giorde Joab, då han ſände til Konung David och lät ſåya honom/ iagh hafwer ſtrijdt emot Rabba, och hafwer wunnit Watuſtaden/ ſå tag nu tilhopa det Folck ſom qwart är/

och

och belägg Staden och winn honom/ på thet at iagh icke winner honom/ och får ther Nampnet aff/ och Konungen giorde så/ wann Staden och deß Konungz Crona wardt satt på Davidz Hufwud 2. Sam. 12. 27.

VI. Glädia sigh öfwer Konungens wälgång. Så giorde Barsillai/ som war 80. Åhr gammal/ när han hörde/ at Konung David gick så wäl i hand at de vproriske woro nederlagde/ och Konungen war nu på Wägen til sins Herligheetz säthe i Jerusalem/ då war han där öfwer så Hiertans gladh/ at så gammal och swag som han war/ reste han lijkwäl emot Konungen/ ledsagade honom öfwer Jordan / följde honom och ett stycke Wägz sådan/ til theß Konungen kyste och Wälsignade honom 2. Sam. 19: 31

VII. Blifwa hoos honom i hans motgång Så giorde Ithai, då han til den flych-

flychtige Konung David ſade: Så ſant ſom HErren leſwer / och ſå ſant min Herre Konungē leſwer/hwar ſom hålſt min HErre Konungen bliſwer/ antingen i Liſwet eller i Döden/ther ſkal tin Tienare oc bliſwa/ 2. Sam. 15. 21

VIII. Wåga Liff och Blod för Konungens åhra. Så giorde de mån i Jabes i Gilead/ ty når de Philiſteer hade huggit Konung Saul Huſwudet aff och ſlagit det på Dagons Huus/oc vphängt hans Kropp på murarna i Behtſan/ då reſte de vpp och togo Sauls Lekamen och hans ſöners/ och förde dem til Jabes och begroſwo deras been. 1. Chr. 11:11.

IX. Låta Konungen få weta/ når någon ſtår effter hans Liff Så giorde Mardachai når han förnam at Bigtan och Theres wille ſlå vppå Konungen Ahaſveros/ då lät han Drottningen Eſther det ſå weta/ och

Eſther

Esther sade thet för Konungen på Mardachai wägna/och altså slapp Konungen deras försåt Est. 2: 22.

X. Ärkiänna sina Synders wederstyggeligheet/ och prijsa Konungens rättwijsheet/ då han öfwer dem/ för deras miszgiärningar skul låter Domen gå. Så giorde Höfwitzmannen öfwer Konung Pharaos skäncker/ ty då han wille tala om sitt Fängelse sade han: iag kommer ihogh i Dagh mina Synder at Pharao war förtörnat på sin Tienare/ och lade migh i Fängelse Gen. 41: 9.

XI. Jvnderdånigheet tijga/ tola/ och förandring i Saken/ genom Gudz hielp/ wänta då en from Konung/ kan blifwa förledder at fälla en orätt Domb. Så giorde Mephiboseth, då hans arge Tienare Ziba hade förfördt Konungen/ at taga ifrån honom alt thet han åtte ty då sade han til Konungen/ min Tienare hafwer beklagat tin Tienare för min Herra Konungenom/ men

min

min Herre Konungen är såsom en Gudz Engel/ och må giöra hwadh honom täckes / hwilken hans tolemodiga vnderdånighet bewekte Konungens Hierta/ at ändra sin Domb/ och at sättia Mephiboseth ibland dem sö åto öfwer hans egit Bord/ 2. Sam. 19:27.

XII. Hemställa hembden i Gudz Händer för den öförrät som dem kan wara wederfaren. Så giorde den helige David/ den Ogudachtige Konung Saul förfolgde honom vthan saak / och jagade honom på bärgen / såsom ena Loppo jagas / Gudh beslöth och Konung Saul offta i Davidz Händer/ at han wäl hade tilfälle / hämpnas sådan oförrätt/ och släcka sin harm på honom / men han stälte sin saak i Gudz Händer och sade: HErren skal wara Domare emellan migh och tigh/ och hempna mig på tigh/ men min Hand skal icke wara öfwer tigh 1. Sam. 24: 13.

XIII. Hör-

XIII. Hörsambligen lyda och efterlefwa alla Konungens påbud och befallningar/ som intet strijda emot Gudz Ord/ Så berömmer Josua de Rubeniter Gadditer och then halfwa Slächten Manasse säijandes: I hafwen hållit alt thet Mose HErrãs Tienare eder budit hafwer/ och lydt mine röst/ i alt thet iagh hafwer budit eder/ Ios. 22: 2.

XIV. Giärna och godwilleligen uthgifwa den tijende/ skatt/ Tull och Uthlagor som honom tilkomma. Hwilket Gudz och Mariæ Son Christus oß/ och alla Underſåtare/ med sitt egit Exempel lärde/ då han gaff Skattpenningen för sigh och för Petro/ Matt. 17: 27.

XV. Wara och blifwa Konungenom hulde och trogne/ ehwad som hälst honom eller Rijket anstöta kan. Så giorde de Inbyggiare i Staden Abel, hwilka Israels Konungar/ den ena efter den

andra/ så hulde och trogne woro/ at deras ſtadh Abel / bleff kallat den redeliga och trogna Staden i Iſrael/ 2. Sam. 20: 19.

Sij i deſſe ſtycker beſtår den Åhra/ ſom Folck ock Rijke ſkola ſin Konung gifwa om Rijket ſkal wälſignat ſtå/ Men wilia De det /så måſte Underſåtarenar

I. Intet förachta eller hata Konungen/ty
Qvem qvisqve odit perijſſe expetit.
den Man hatar/ den säge man giärna wara förgången/ ſom de arge Iſraeliter/ giorde Saul, ty då han öfwer dem war til Konung ſmord/då förachtade de honom ſombliga/ och ſade hwad ſkulle denne hielpa oß / men Gudz Ande kallar dem Belials Barn d. å. förtwiflade ſkalckar hwilkom aldrig ſkulle wälgå/ 1. Sam. 10: 27.

II. Intet banna Konungen/ ſom mängen owettigh Menniſkia hafwer förſed ty
Populus maledicentia delectatur:
De onda ibland gemena Folcket/ haſwa lijka ſom ſin luſt / når dhe få tilfälle at förachta Herſkapet och förſmåda

Ma-

Majeſtetet Epiſt. jud. 8: Men ſåſom ſådanna intet willia haſwa wälſignelſen/ ſå måſte den ock wara långt ifrån dem/de willia haſwa förbannelſen / den ſkal och komma dem Pſal. 109: 17.

III. Intet wahnhedra och ſkämma honom medh äthäfwor och ord / Som Simei den där gick vth och ſkämbde ſin Konung David/ med äthhäfwor/då han kaſtade Stenar effter honom / medh Orden / då han kallade honom en Blodhund/ 2. Sam. 16: Men Gud betalte honom hans ſkämmande på hans egit Hufwud / då Konung Salomo lät dräpa honom/ 1. Reg. 2: 46.

IV. Intet ſättia Konungen i Lijfzfara om den vproriſke Abſalom giorde in Fader/doch medh ſitt egit fördärff/ 2. Sam. 18:

V. Intet affſkåra Konungens Åhra/ där medh de willia giöra Konungens Ord om intet/Som Joab och Abiathar ar-

betade på/ men de kunde doch sitt onda vpsåth intet vträtta/ vtan tilskyndade sigh/ där medh sielfwom/ Landzflychtigheet och döden. 1. Reg. 1:7. ꝛc.

VI. Intet glädia sigh aff hans ofärd/ Som Seba Bichri Son giorde/ då han sågh Konung David ännu intet wara från sin flycht aldeles igenkommen/ gladde han sigh/ at kunna vpstußa ännu flere emot honom/ men med saña sin giärning slijpade han det Swärd/ hwar med hans Huswud honom aff huggit bleff och Abels Stadzmur öfwerkastadt 2. Sam. 20:22.

VII. Intet öfwergifwa honom i hans mootgång/ som Juvenalis säger:

Turba tremens sequitur fortunam semper ☼☼

Den ostadige Allmogen lämpar sig mehrändels efter Konungens lycka. Så at i hans wälgång hälsa de honom alla för sin Konung/ men när motgången kommer/ drager sigh den ena hijt/ then andra dijt/ som Israels Barn vthi Bichri Sons vproor/ 2. Sam. 20: 2. VIII. In-

VIII. Intet wara öme om sin Åhra och låta Konungens Åhra fara som hon kan/ som helften i Israel/ hwilka pockade mycket där på at Juda hade achtat dem ringa/ men at de hade achtadt Konungē så ringa /at de såto stilla då de honom skulle tilbaka hempta/ det talade the intet om/ 2. Sam. 19: 40. &c.

IX. Intet gå medh vproriske tanckar mot sin Konung. Som Korah och hans anhang giorde emot Moſen doch sigh sielfwom til fördärff Num. 16:

X. Intet lasta Konungen och vrsächta sig eller andra/ då de för sinamißgerningar straffade warda. Som Israels qwarlembnade hwilka sade til Moſen och Aron/ I Hafwer dräpit HErrans Folck/då de likwäl för sin synd wore förgängne mē de saña lastare worte och aff Gud lämmerligen plägade/ Num,16: 41, &c.

II. Intet tala i otid/ när något kan wara/ eller synas/ skee dem förnär. Som

Adonia/ Konung Salomons åldsta Broder giorde/ men måste förnimma sigh hafwa talat emoot sitt Liff 1. Reg. 2: 23.

XII. Intet bära sina händer på en from Konung. Som Bigtan och Theres wille/ Esth: 2: 21. Ey heller hempna sig sielff på en ogudachtigh Konung/ och slå honom ihiäl, Som Konung Joas Tiänare giorde honom/ men de worte och fördenskull af hans Son Amazia Dödenom öfwergifne 2 Chr. 25: 25. &c. Ja om än en ogudachtig Konung wille sielf säya til sin undersåtare slå mig bör han likwäl intet röra sin hand wijd honom. Detta mintes Konung Sauls Wapndragare mycket wäl/ at efterlefwa/ ty då Saul sade til honom drag titt swärd vth/ och sting migh/ igenom ther med/ at thenne o omskorne icke komma och stinga migh igenom/ och drifwa gabberij med migh/ då wille hans Wapndragare

thet

thet icke/ ty han fruchtade sigh storliga/ 1 Sam. 31:4.

XIII. Intet wara hans ord olydige. Som de Betulienser, Qwinnor och Män/ vnge och Gamble wore sins herres Oniæ Ord Judit 7: 13.

XIV. Intet medh Knorr och morr sin Skatt och vthlagor erläggia/ så at de antingen giffwa honom intet/ och bära honom inga Gåfwor. Som de Belials Män i Israel 1. Sam. 10: 27. Eller giöra det samma bedrägeligen/ och swijkligen/ det i Werlden offta skeer/ mycket mindre wedergälla honom alt ondt/ för hans helsosamma Regemente/ Som de Ephraimiter, hwilka wille/ vpbränna Domaren Jephtha, medh hans Huus i Elde då han likwäl hade satt sin Siäl i sine hand och frälst dem utur de Ammoniters händer men de måste sielfwe jämmerligen förgiorde warda/ Jud: 12: 1.

XV. Intet affalla ifrån sin Konung. Som de arge Borgare i Jerusalem/

hwilka affölle ifrån sin Konung Amazia / och giorde förbund emot honom 2. Chr: 25. 27.

Gudh som all Nådh kommer aff/ gifwe alle vndersåtare den Nåden at kunna sig för deße stycker wachta/ och sin Konung rätteligen ähra! på det Rijket måtte wälsignat stå.

Men såsom vndersåtare i Land och Konungarijken äre offta Bellua multorum capitum. Ett Grufweligit Wildiur med många Hufwud / äre och uthestälte för Satans Wärldennes / och sin förderfwade natures förgifftige skott/ och frestelser/ hwar af de lätteligen bedragne göra som Poeten säger.

Scinditur incertum studia in contraria vulgus.

De ostadige vndersåtare skingras offta/ den ena från den andra / i det goda/ och taga sigh sådanna stycker före/ som löpa twärt emot deras Edz plicht. emott Gudh sielff och deras Nådige Ofwerheet så at Landzens Grundwahlar måste fördenskull falla och alla inbygiare illa gå.

Så är då nödigt och helsosampt at weta/ hwad det är som vndersåtare beweka skal/ at Ähra sin Konung Nembl:

1. Gudz

I. Gudz befalningz alſwarſamheet. I detta förklarade ſpråk/ ſäger ju Gudz Ande: Ähren Konungen ibid. v. 17. Warer vnderdånige all Menniſklig ordning för HErrans ſkul/ ehwad thet är Konungenom ſåſom then öfwerſta/ eller befallningzmännerna/ ſåſom the therſände åro af honom. Rom. 13:1 Hwar och en ware öfwerheten ſom wåldet haſwer vnderdånig. Man måſte wara vnderdånig/ I moſten gifwa ſkatt Så gifwer nu hwariom och enom thet i ſkyldige åren/ then ſkatt ſom ſkatt böör/ then Tull ſom Tull böör/ then rädzl ſom rädzl tilhörer/ then heder ſom heder tilhörer/ 1. Tim. 2: 1. Så förmanar iagh nu/ at man för all ting haſwer Böner/ åkallan och förböner/ för alla Menniſkior/ för Konungar och för all Öfwerheet Matt. 22. 21. Gifwer Keiſarenom thet Keyſarenom tilhörer

Eccl. 10: nlt. Banna icke Konungen i titt hierta / och banna icke then rijka i tinom ſångeKammar / ty foglarna vnder Himmelen föra tina röſt / och the ſom wingar hafwa ſäya thet effter. De vnderſåtare ſom deßes och andre ſådanne Gudz Ordz alfwarſamheet intet achta / vthan ſlå förſtan ſom rätt regerar de finna / det är icke godt Prov. 17: 26. Ty ſåſom de ſynda öfwerdådeligen / och förſmåda Gudz Nampn och lärdomb: 1. Timb. 6: 1. Och ſättia ſigh emot Gudz ſkickelſe / ſå måſte de få en Domb öfwer ſig Rom. 13: 2. Nembl: Om en Siäl något giör aff öfwerdådigheet wari ſig inländſk / eller vthländſk / then hafwer HErren förſmådat / then Siälen ſkal och utrotat warda vthur ſitt Foick. Num. 15: 30. Sådant beſinna de fromme / och fruchta fördenſkul Gudh / Och the ſom

Gudh

Gudh fruchta / de hålla sin Regent i åhro. Syr. 10: 24. Och det

II. För Öfwerhetenes nödwändigheet skull

Ty såsom Kroppen vthan Siålen intet kan stå vprätt / vthan moste falla / så måste och ett Rijke falla då ingen Konung är / Jud. 19: 1. Såsom en skiön Rosen- och Örtegård warder förtrampat / och deß lustige rosor och dyrbare Örter förskingrade / ther ingen gård omkring är / Altså när ingen Öfwerheet är i Landet / då skingras Landzens dyrbare Blomster / då trampas de aldrabäste vnder Fötterna / så at när hwar får giöra som han wil då är full ondt at leffwa. Såsom man och ingen nytta hafwer aff en stoor och starcker Kropp / så frampt man icke ock så hafwer ett förståndigt Hierta och klookt Hufwud / altså hielper intet at Rijket är stort starckt och mächtigt så frampt det och icke hafwer en förståndigh Öfwerheet / ty

Vis consilij expers mole ruit sua.

När macht brukas vthan förstånd / då måste samma mächtigheet / falla i största wsellheet. Det är ock intet hälsofampt at ett Folck ock Rijke offta byter Öfwerheet / som

som mängen obetänckt Underſåtare Lyſter då han ſäger med Thædri Aſna

qvid refert mea
Cui ſerviam clitellas dum portem meas,

Jag achtar intet hwẽ iag tiänar/ iag moſte ändå liggia vnder ſkatt och ſkull Men ſåſom ett ſtort Träd när det faller/ ſå ſlår thet och många ſmå omkull med ſigh altſå när Öfwerheten dör/ ſå dör mängen from Underſåtares gunſt och lycka med/ ty det kommer ſtrart en ny Konung ſom intet weth aff Joſeph/ Exod. 1: 8. När man ock ſin Maga med allahanda ſaker vpfyller/ ſå måſte man omſider vthſpy allſammans/ ſå wäl det goda ſom det onda altſå när ett Rijke offta byter Regenter ſå måſte de omſider vthſpy förlohra och miſta de goda ſå wäl ſom de onda/ ſom Judaland förnimma måſte 2. Chr. 36: Den ſådant lägger på ſinnet han achtar wißerl. ſin ſkyldigheet Öhra Konungen. och det.

III. För en Godh Öfwerhetz nyttighet ſkull/ hwilken afritat är icke allenaſt i öfwantalde Gudz Ord och Exempel/ vtan ock ide härlige Rampn Gudz Ande Rämpner dem med/ ſampt dyre liknelſer där medh han

han dem oß Menniſkiors Barn föreſtäller Han kallar dem Gudar Pſal: 82: Gudz änglar 2. Sam. 14: 17. Frällſare Jud. 3: 9. Herdar Jer. 25. 34. Nådige Herrar Luc. 22: 25. Och liknar dem wijd ett ſtort cederträd/ med ſkiönegrēar tiokt löof/ ſtäendes wijd många källor/ och widt vthlöpande Bäcker/ högre än alle Träd på Marckene/ ſå at alle Himmelens Foglar kunna på des Qwiſtar haſwa ſine Näſten och Wildiur ſina vngar vnder des grenar haſwa/ och vnder des ſkugga mång och ſtoor Folck boo Jer. 31: 3. De liknas widfete Olioträå/ ſöte Fikonaträd och ſtyrckiande Wijnträd Iud. 9: En koſteligh ſignetz ring Hagg. 2: 24. En ſå dyrbar Ring at man ſätter honom på högra Handen Syr. 49: 13. Ja en Signetzring på Gudz högra Hand Ier. 22: 24: Hwilka alla herlige Nampn och dyre lijknelſer/

Gudz

GudzAnde i sitt ord så granneligen hafwer vptecknadt / på det de icke allenast skola stundeligen påminna Regenter och Domare sin råttwijse nådigheet der medh de sine Fromma vndersåtare af Hiårtat böra omfambna / vthan och alla vndersåtare / at lägga på Hiårtat / en from öfwerhetz nyttigheet / Och ther aff bewekas achta sin skyldigheet: åhra Konungen Och / det

IV. För en ond Öfwerhetz skadelighet.

Ty når öfwerträdelsen i Landet stoor worden år / då tager Gudh bort Starcke och Krigzmån / Domare / Propheter / Spåmån och åldersmån / Höfwitzmån öfwer Femtijo och åhrlige mån / Rådmen och wijsa åmbetzmån och wåltalande mån / och gifwer them ynglingar til förstar och barnslige skola då råda öfwer dem / och plågare skola wara i Folckena / then ena öfwer then andra och hwar öfwer sin nästa / och den som vngre år skal wara stolt öfwer den Gam-

bla

bla/ och en lösachtig öfwer then åhrliga. Es. 3:2. Då skal vpkomma en arg och listigh Konung Dan. 8:23. Gudh låter då en skrymtare regera til at plåga Folcket Iob. 34 30. så at

Vis & nequitia quicquid oppugnant ruit.

Hwad som hålst hans mächtiga argliſtigheet beſtrider det/ måſte för honom falla. Tyrannen hafwer då upreſt sigh/ til ett rijs öfwer de Ogudacktiga/ så at intet af them/ eller aff theras Folck/ eller aff deras hoop/ skal någon tröſt så/ och det samma rijſet Blomſtras medan then stälte grönskas Ezech. 7: 10. Sådant beſinna de fromme och achta fördenſkul sin skyllidigheet åhra Konungen. och det.

V. För Landzens hugneliga roligheet Ty när öfwerheet och vndersåtare åre fridſamme med hwarannan då wälsignar och Gudh Land och rijke medh allmenneligh Landz frijd/ som förr är sagt. Nu bliſwer det där wijd: Pax optima rerum Frijden är den bäſta aff alle de timmelige wälſignelſer

gnelser hwar medh Gudh ett Land Folck beCröna kan. Derföre är och Frijden den hwar man glädier sigh äth- Est: 1. st. v. 2. Ty då får Konungen sittia på sin glimmande thron/ i sin Kongl. herligheet/ medh sin gyllene Crono på Hufwudet /och Rättwijsones spiro i sine hand/oc döma emellã sine vndersåtare 1. Reg. 3: Då får gambla Drottningen BathSeba/besökia sin Son Konung Salomon/ sittia hoos honom på hans Högra sijdo och tala wijd honom 1. Reg. 2. 17. Då förer man vnga Drottningen i stickade Kläder in til Konungen / med sine lekfystrar Jungfrurna / man förer dem medh glädie och gamman/ och de gå in i Konungens Palatz Psal: 45: 10. Då få Landzens rättsinnige Herrar förlusta sigh medh den Ädle Jungfrun justitia, låta rättfärdigheet wara sin kläde-

bohnat

bonadt/ och wijsdomb wara siu skrud Job. 29: 14. Då få Landzens Gudhfruchtige Herrar gå med hopenom/ och medh them wandra til Gudz Huus/ medh glädie och tacksäyelse bland den hopen som högtijd hålla Psal. 42: 5. Då få HErrans Tiänare Biskopar Heerdar och Lärare/ framträda för HErrans Altare/ och i sin Prydning lysa/ såsom en Morgonstierna genom Molnet/ såsom en Full måne/ såsom Solen då hon skijn på dens högstes Tempel såsom Regnbogã med sina degeliga färgo/ såsom en degelig Roos om Wårena/ såsom Lillior wijdh Watn/ såsom rökelse-Träd om Wårtijd/ såsom vptänd rökelse i rökelse karet/ såsom ett gyllene kiärille medh allehanda Ädelestenar beprydt / såsom fruchtsamme Ollioträd och skönne Cypres Träd Syr. 50: 16. I fridztijd/ få alla Rijkzens Inbyg-

gare boo/hwar och en vnder sitt Fikonaträd/och Wijnträd / 1. Reg. 4: 25. Vtan fahra achta på det han förhänder hafwer/ 2. Macc. 11: 26. Samka Penningar tilhopa säsom stofft och Kläder säsom Leer/ Job. 27: 16. See sina Söner vpwäxa säsom Plantor/ Döttrarna säsom beprydde Swalar och som Palatz/ . Psal. 144: 12. Höra Brudgummar qwäda och Brudar sunga / Jer. 7: 34. See på Gatorne gambla Män och Qwinnor/ och dhe som medh Kiäpp gå aff storom ålder/ ther til Gatorne vpfylte medh små Piltar och Pijgor som på Gatorne leeka. Zach. 8: 4. Kalla sin Wän til giäst / vnder sitt Fikonaträd och Wijnträd/ Zach. 2: 10. Höra frögderoop och glädieroop Jer. 37: 11. Theslijkest Harpors/Sångares/Pipares och Basunares röster Apoc. 18: 22. Då få Jungfrurna lustige wara i dantz/

ther

ther til the vnge Mån och gambla then ena medh then andra Jer. 31: 13. Ja medh ett Ord/ i frijdztijd står Landet såsom en rijk/ och deyeligh Jungfru/ som medh frögd slår vppå Trummo/ och lustelig vthgår i Dantz Jer. 31: 4. Den from är besinnar sådan Rijkzens hugneliga roligheet och achter fördenskuld sin skyldigheet: Ähra Konungen. och det

VI. För Krijgz och vproors bedröfweligheet där med Gudz Land och Rijke heimsöker/ då Undersåtare sig emot sin Öfwerheet sättia/ 2. Sam. 20: 7. &c. Nu säger hedningē Virgilius: Nulla salus bello, i Krijg och Krijgztijd är ingen Salighet slåt ingē glädie eller roligheet/ vthan idell jämmer och vsellhet/ det är oc sant. Ty den tijden är en HErrans dag/ en mörcker dag/ en bister dag/ en mulen dag/ en dimbog dag Joel: 2: Då faller Konungen i fiendens händer/ så at man tager hans härlige Diamant Krono och sätter på en annan/ 2. Sam. 12: 30. Konungen

grijpes/ hans Barn warda för hans ögon dräpne/ hans ögon honom vthstungne/ och hans swaga Länder med Kedior bundne/ 2. Reg. 25: 7. och han sielff bespottadt/ Hab. 1: 10. Drottningarna bortföras fångne/ medh sine Pijgor/ Fruentimmer och Jungfruer/ hwilka då vpfylte med ängest moste sucka såsom Dufwor/ och slå sig vppå sin Bröst/ Nah. 2: 7. Förstarna äro då såsom Wädrar/ som ingen beth finna/ och måste gå wahnmächtige för plågarenom Thr. 1: 6. Förstarna måste warda begabbade Hab. 1: 10. De wäldige HErrar måste då bära sin skam. Bar. 1: 16. Warda satte i Kiedior och Boijor/ och om Landzens Ädlingar kastar man lott/ och fast än Herrarna i Landet äre i frijdztijden så många som Gräshoppor/ och Höfwitzmännerna så många som Flogmatkar/ lijkwäl warda de i Krijgztijden

tijden så förskingrade/ at man intet wet hwar de blifwa Nah. 3: 10. Då warda Kyrckiorna förstörde och nederbrutne/ så at Helgedomens Stenar liggia på alla Gator förströdde Thr. 4: 1. Landet haſwer då ingen Förſta/ingen Prophete eller Lårare ey heller något rum där de nåde finna måge/ Orat Aſſariæ v: 8. Vthan då måſte både Präſter och åhörare bära ſina ſkam/ Bar. 1: 15. I Krijg och Vproors tijd/ är ingen ſäker om ſitt godz Åhra eller Lijff/ ty man hörer tå ſweper Smålla/ Hiul bulra/ Häſtar ſkrija/ och Wagnar rulla Nah. 3: 2. Då måſte alle Landzens Inbyggiare darra Joel 2: 1. Deras Hiertan måſte förtwifla/ Knåån oſtadige wara/ alle Länder darra/ och alla Kinder borttblekna lijka ſom Leerpottor Nah. 2: 10. Då rijda Fienderna i Ståderna/ löpa på Murarna/ſtiga in i Huſen/ock ſåſom

Tiufwar infalla genom Fenſtren / Joel. 2: 9. De borttröfwa Silfwer och Gull/ de ſköna ſkatter och ganſka många koſteliga Klenodier/ Nah. 2: 9. De vnge Män dräpas med Swärd/ Amos. 4: 10. Det gemena Folcket faller genom Swärd och deras Krijgzmän i ſtrijd / Eſa. 3: 20. Brudgummen drifwes vthur ſin Cammar/ och Bruden vthur ſitt maak/ Joel. 2: 16. Landzens Döttrar warda Skiökor / och Brudorna Horor/ och Gudh hindrar thet då intet Hoſ. 4: 4. Jungfruerna och Ynglingarna falla genom Swärd/ och warda ſlachtade vthan Barmhertigheet Thr. 3: 21. Så at på de döde Kroppar är intet taal och man öfwer dem falla måſte/ Nah. 3: 3. Man förbarmar ſigh intet öfwer fruchten i Moderlifwet/ ey heller ſkonar man Barnen Eſa. 13: 18. Då ſönderrijfwes de hafwande Qwiñor/

2. Reg. 8. 12. Då tager man de nyfödde Barnen ock slår dem emot Stenen Psal. 137: ult. De qwarlembnade måste låta sina Händer nederfalla/ alles deras Hierta måste gifwa sig förskräckelse ängest oc wärck är kommen dem yppå / de haswa wedermöda såsom en then ther Barn föder/ den ene måste grufwa sig öfwer den andra / röde som Eld måste deras Ansichte swara Es. 13: 7. De måste slachta/ koka och äta sina egne Barn/ och Konungen hafwer intet at hielpa dem/ hwarken aff Loganom eller aff Preßenom 2. Reg. 6: 29. Ja den aldrakräseligaste Qwinnan måste då intet winna sin man/ at äta aff efterbyrdena som emellan hennes Been uthgången är/ uthan hon måste sielff äta henne hemligen för allehanda brist skul/ i den ängest och nödh / där medh Fienden henne twinga skal i

alla hennes Portar Deut. 28: 57. Landet måste då liggia såsom en wild ökn Joel. 2: 3. Skallot såsom ett afplockat Träd/ och tomt såsom en vthluppen Damm/ Nah. 2: 8. Skamligit såsom en arger hora Ezech 16: 30. Hwilkom Gudh hafwer kastadt hennes Klädefäll vpp öfwer hennes Ansichte/ och wisar Hedningarna hennes blothet och Konungarijken hennes skam/ så at hon moste wara skämder och giord til en wederstyggelse Nah. 3: 6. O jämmer! O vsellheet! hoo kan tigh vthan medh Tårar beskrifwa? Om vnsåtare wille besinna sådan Krigz och vprors obeskrifwelige bedröfweligheet: så tror iagh at detta ena skulle kunna beweka them achta sin skyldigheet: Åbra Konungen. Och det

VII. För-Helfwetis efwiga vselheet. Ty når vndersåtare sättia sig emot sin Ordentelige/rättwijse och Nådige Öfwerhet/ då kasta de sig icke allenast i timmelig bedröfweligheet/ vthan och i Helfwetis efewiga

wiga wselheet. Så at de fara lefwandes neder til Helwetit. Medh alla de som når dem åre/ och alt thet the hafwa/ som de wproriske Israeliter Num. 16: Och fast än det intet skieer på det sättet/ som de förgingos så skieer det doch så/ som Syrach. säger: Wee eder i Ogudachtige/ som öfwergifwen dens högstes lagh/ ehwad i lefwa eller Döö/ så åren i förbannade/ och lijka som alt thet som aff Jordenne kommer/ åter til Jordh warder/ altså komma the Ogudachtige wthur föhannelsen i fördömmelsen Syr. 42:11. Där måste de warda plågade/ medh Eld och swafwel/ i helga änglars åsyn/ och Lambsens åsyn/ och Röken af deras plågor skal wpgå ifrån ewigheet til ewigheet och de hafwa hwarken Dagh eller Natt roo. Apoc: 14: 10.

Den som behierttar denna Helfwetes Efwiga wselheet/ han lärer wijsserlig

achta ſin ſkyldigheet: Ähra Konungen och det.

VIII. För Himmelrikzens Glädie fulle ſahlighet. Ty alle de ſom ähra Konungen/ på det ährliga ſätt/ ſom föreſkrifwit är/ de ähra Gudh med lydna emot hans Ord/ ty ſåſom Gudh ſkattar lydna bättre än offer/ och hörſamhet bättre än ſom det feta vthaf wädrar 1. Sam. 15: 22. Altſå ſkola de ſom bodet hålla intet ondt förſökia/ Eccl. 8. 5 Vthan Gud ſkal wälſigna dem med tijnelig wälſignelſe ſå at de ſkola lefwa ett roligit och ſtilla lefwerne i all Gudachtigheet och ährligheet 1. Tim. 2: 2. Gudh gläder dem medh hiertans roligheet/ och ett godt ſamwete Rom. 13: 5. Hwilket är dem ett Dageligit geſtabodh Prov. 15: 15. Ja den högſte Gudh hemptar dem och i ſinom tijdh vthur denna Werldennes oroligheet / til ſin Himmelſka glädiefulla ſaligheet. Ty then ſom giör Gudz wilia han bliſwer ewinner-

nerliga. 1. Joh. 2: 17. Där få alle trogne vndersåtare stå jämpte sin Öfwerheet klädde i hwijte Kläder / och hafwa Palmer i sina Händer och tiåna Gudh Dagh och Natt vthi hans Tempel Apoc. 7: 9. I Glädie och ewigh Frögd / Ty

Est requies illic, illic æterna voluptas,
Perpetuus splendor, gloria, risus, amor.

Ther är hwijla / wälluſt / löije /
Klarhet Ähra / ewigt nöije /
Säll är den ſom giör ſin flitt
At han ſiſt må komma Dijt!

Anna Christina Lillia

är mitt namn mig till
heder och ingen skam
detta är mig i dopet gif
wit och i lifsens bok
in skrifwit

D. 9 Februare 1785